

Vlaams
Parlement

vergadering **C324**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

van 15 september 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de ongelijke financiering van de verschillende centra algemeen welzijnswerk (CAW's) – 2816 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over dalende cijfers in de informele zorg – 2819 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het dalende aantal mantelzorgers – 2849 (2014-2015)	10
VRAAG OM UITLEG van Björn Anseeuw aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de doorstroming van geïnterneerden naar een aangepaste zorgvoorziening – 2838 (2014-2015)	17
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de hervorming van het tolkurensysteem – 2866 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de tolkuren – 2929 (2014-2015)	21
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het kinderdagverblijf Snoezel – 2868 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Griet Coppé aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de combinatie van inkomensgerelateerde en vrije kinderopvang op eenzelfde locatie – 2874 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Michèle Hostekint aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toepassing van de regelgeving inzake scheiding van inkomensgerelateerde en vaste prijs in de kinderopvang – 2903 (2014-2015)	26
VRAAG OM UITLEG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de problematiek van het zelfstandig wonen voor jongeren uit de bijzondere jeugdzorg, uit de psychiatrie of ex-gedetineerden – 2897 (2014-2015)	37
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitbreiding van gemeenschapsinstellingen – 2913 (2014-2015)	44

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de ongelijke financiering van de verschillende centra algemeen welzijnswerk (CAW's) – 2816 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Collega's, aangezien het nieuwe reglement pas ingaat na de Septemberverklaring, werken we vandaag nog met het oude reglement.

De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, mijn vraag om uitleg is belangrijk omdat ze voortbouwt op een antwoord dat de minister heeft gegeven op een schriftelijke vraag die ik heb gesteld in juni van dit jaar. Uit dat antwoord is gebleken dat de verschillende CAW's die Vlaanderen rijk is, ongelijk worden gefinancierd. De CAW's (centra algemeen welzijnswerk) Centraal-West-Vlaanderen, regio Boom-Mechelen-Lier en vooral Halle-Vilvoorde krijgen opmerkelijk minder financiering dan de andere CAW's in Vlaanderen. Die financiering wordt uitgedrukt in het subsidiebedrag dat zij krijgen per 10.000 inwoners. Het CAW Halle-Vilvoorde krijgt bijvoorbeeld minder dan de helft van het bedrag dat het CAW Noord-West-Vlaanderen ontvangt. Ik denk dat het respectievelijk over 7 en 14 euro gaat. Dat is een heel groot verschil.

Die ongelijke financiering is uiteraard niet onschuldig, maar maakt een heel groot verschil voor de Vlamingen, de burgers. Het aanbod in bepaalde CAW's is beperkter, er zijn kortere openingsuren en de wachttijden voor de begeleiding zijn langer. Dat hebben een aantal CAW's laten optekenen als gevolg van die ongelijkheid in de financiering. Nochtans is de zorgvraag in verschillende regio's nagenoeg gelijkaardig.

Als je dat allemaal samenlegt, kun je niet anders dan besluiten dat de woonplaats van de Vlaming de kwantiteit, maar ook de kwaliteit van het aanwezige zorgaanbod bepaalt. Dat is een situatie die wij in dit parlement, zo denk ik toch, ongeoorloofd vinden. Het CAW Halle-Vilvoorde heeft bijvoorbeeld gezegd dat zij voor verschillende deelwerkingen of zorgregio's niet altijd een basisaanbod kunnen hebben. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat elke Vlaming hetzelfde recht op hulp heeft als hij of zij in de penarie zit. Hulp mag geen kansberekening worden.

Minister, als antwoord op mijn vraag liet u weten dat er een programmatie komt die wordt uitgewerkt voor de sector van het algemeen welzijnswerk. Dat is een oud zeer. Er wordt al heel lang over die programmatie gesproken. Het zou een instrument moeten zijn om naar een evenwichtig en gespreid aanbod te gaan op het vlak van hulpverlening, gebaseerd op een aantal objectieve gegevens, waaronder bevolking, maatschappelijke problematieken enzovoort.

Minister, welke oorzaken liggen aan de basis van die ongelijke financiering? Kunt u toelichting geven bij de principes van de programmatie die u uitwerkt? Verder heb ik een steeds weerkerende, maar in dezen ook wel erg belangrijke vraag. Wanneer wilt u evolueren naar een gelijke of alleszins objectieve financiering van de CAW's? Op welke manier zal de programmatie worden geïmplementeerd? Gebeurt de invoering van die programmatie in overleg met de CAW's? Wat is de stand van zaken van dat overleg?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het algemeen welzijnswerk voor iedereen is natuurlijk heel

belangrijk. Ik wil daaraan toch ook even de OCMW's toevoegen. Ook de OCMW's vervullen natuurlijk een grote taak met betrekking tot de eerste lijn. Ze zijn zeer aanspreekbaar en overal lokaal gesitueerd.

Minister, ik heb weleens de indruk dat, zeker in de grootstedelijke problematiek, CAW's in steden veel meer bereikbaar zijn dan in bepaalde kleinere gemeenten. In die kleinere gemeenten is het CAW zeer ver weg en zoeken mensen dan hun toevlucht tot het OCMW. Voor een stuk, niet helemaal, doen ze natuurlijk hetzelfde werk. Ik weet – want we hebben het er in het verleden al eens over gehad – dat u werk wilt maken van een afstemming tussen wat de OCMW's – of, wanneer de OCMW's geïntegreerd zullen zijn, de lokale besturen – doen met betrekking tot algemeen welzijnswerk en wat de CAW's doen. Wat is de stand van zaken met betrekking tot dat overleg?

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Mevrouw Martine Taelman (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, het probleem dat door de heer Parys wordt aangekaart, is al lang gekend. In 2004-2005 heeft het Rekenhof een onderzoek uitgevoerd. Toen al was de conclusie dat er aanzienlijke verschillen waren in de subsidie per personeelslid.

De reden daarvoor was volgens het Rekenhof dat er geen programmatie was uitgewerkt, terwijl dat een instrument was om te komen tot de in de regelgeving bepaalde enveloppenfinanciering.

Dan was er het decreet van 8 mei 2009, dat werd aangekondigd als een startmoment om te komen tot meer gelijke financiering. Ondertussen zijn we toch alweer enkele jaren verder. Natuurlijk heeft de fusie van de 25 CAW's tot de huidige 11 de afgelopen jaren misschien een vertragend effect gehad op die realisatie.

We willen ons graag aansluiten bij de vraag van de heer Parys. We vragen om dringend werk te maken van de programmatie met daaraan verbonden een subsidiëring die voor alle CAW's gelijk is. Wat is de timing voor die programmatie zodat we eindelijk kunnen komen tot een gelijke subsidiëring voor alle CAW's?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Voorzitter, minister, collega's, er is al veel gezegd en in de geest van het nieuwe reglement dat eraan komt, zal ik niet te veel herhalen. Het gaat er inderdaad niet enkel om dat er een gelijke financiering is voor gelijk werk, het gaat erom dat er in alle CAW's een voldoende financiering is.

Geen enkele CAW – dat is misschien spijtig – heeft te veel middelen om de opdrachten uit te voeren die het moet uitvoeren. Wat van een CAW wordt verwacht, is enorm. Iedereen kent ook de problematiek van de wachtlijsten. Vaak is er een lange tijd tussen de hulpvraag van iemand en het moment dat die persoon effectief geholpen wordt.

Als we praten over programmatie, moet het niet enkel gaan over een eerlijke spreiding van middelen, maar wel over voldoende spreiding. We moeten bekijken hoeveel taken er zijn, wat de werklast is die bij een opdracht komt kijken en hoe we die kunnen opvangen. Ik denk alleen al aan de begeleiding van asielzoekers – dit onderwerp zal dan wellicht volgende week aan bod komen. Een aantal jaren geleden werd heel sterk geschrapt in de middelen die CAW's krijgen. Het gaat wel om mensen die binnenkort echt voor de deur van de CAW's zullen staan. De komende weken, maanden en jaren zullen ze in toenemend aantal komen. Ik denk ook aan alles rond jeugdhulp en aan alles rond gezondheidszorg. Als we

zien welke taken de laatste jaren naar de CAW's zijn gegaan en welke middelen daartegenover staan, dan zitten we volgens mij met ernstige tekorten.

De heer Bart Van Malderen (sp-a): Minister, mevrouw Taelman gaf een goed overzicht van de historisch gegroeide realiteit via het decreet. De fusies lijken me eerder een rem dan een opportuniteit om een aantal dingen op provinciaal niveau beter op elkaar af te stemmen. De vraag aan de heer Parys is: wat is het middel en wat is het doel? Het doel mag niet enkel een gelijke financiering zijn. Het lijkt me dat we moeten streven naar een dienstverlening en een toegankelijkheid die gelijk moeten zijn. Ik deel de bekommernis van mevrouw Van den Brandt dat een nivellering naar beneden wel een nivellering is, maar wellicht niet de nivellering die we met deze commissie nastreven.

Ik zou graag van u een positief antwoord op deze vraag krijgen, namelijk dat als we nivelleren, dat naar boven is in functie van een kwaliteitsvolle en toegankelijke dienstverlening voor elke Vlaming.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Dames en heren, ik wil eerst een opmerking maken in het licht van de procedure die ons te wachten staat na de Septemberverklaring. Ik wil nog eens zeggen dat ik die procedure echt betreur. Het betekent dat een aantal vragen kunnen worden ingediend tot vrijdagmorgen. Ik ken mijn plaats in de commissie, maar ik zeg u in alle eerlijkheid dat ik niet kan garanderen dat we tegen dinsdag op al die vragen een exhaustief antwoord hebben. Ik heb dat al aan de voorzitter van het parlement laten weten. Ik vind dat trouwens niet correct in vergelijking met de collega's die meer tijd krijgen om alle administraties te mobiliseren. Ik kan dat helaas niet in het weekend doen. Ik verontschuldig me hiervoor dus al op voorhand. We zullen ons uiterste best doen, maar ik vind dat geen correct systeem. Ik had me geëngageerd, ook ten opzichte van mijn fractieleider, om dat in de commissie nog eens duidelijk te zeggen. En dat heb ik hiermee ook gedaan.

Wat deze vraag betreft: de verschillen in de financiering van de CAW's zijn uiteraard historisch gegroeid. De CAW's zijn in 1998 ontstaan uit verschillende kleine erkende werkingen, bijvoorbeeld de opvanginitiatieven voor dak- en thuislozen, de jongerenadviescentra, de centra voor levens- en gezinsvragen enzovoort. De erkenning van deze kleine werkingen gebeurde op basis van de aanvragen die werden ingediend. Als er in een regio meer initiatieven waren die aan de voorwaarden voldeden, dan werden er toen ook meer erkend.

In 1998 deed zich een eerste beweging, een fusiegolf voor. Het versnipperde aanbod van opvangcentra, jongerenadviescentra, consultatiebureaus, centra voor maatschappelijk werk, slachtofferhulp en justitieel welzijnswerk werd samengevoegd in de centra algemeen welzijnswerk. Bij deze fusiebeweging in 1998-1999 werden de subsidies van de verschillende vzw's samengevoegd in één enveloppe voor de gefuseerde vzw. De financiering van de CAW's kende dan ook van bij de start van de fusieoperaties een historische verdeling, die niet altijd gebaseerd was op het aantal inwoners in een regio. De actuele enveloppe van de CAW's is dus samengesteld uit een historisch gedeelte, de samenvoeging van de subsidies van de werkingen die in de fusie betrokken waren, en een gedeelte uitbreidingen, bijkomende subsidies die vanaf 1998 worden uitgedrukt in een vast forfaitair bedrag per voltijdse equivalent (VTE). Dit verklaart grotendeels de historisch scheefgetrokken situatie als realiteit.

Bij de tweede fusiebeweging waaruit de huidige elf CAW's zijn voortgekomen, trad, tot op zekere hoogte, een gelijktrekking in de financiering op, doordat verschillende CAW's fuseerden met een verschillend aantal voltijdse equivalenten per duizend inwoners. Een aantal CAW's maakten de beweging om tot op provinciaal niveau te

fuseren, zoals Oost-Vlaanderen en Limburg, daar waar in West-Vlaanderen, Antwerpen en Vlaams-Brabant verschillende CAW's per provincie actief blijven.

Voor de financiering betekent dit dat voor de grotere CAW's de verschillen in financiering genivelleerd zijn op regio- en provincieniveau. Voor de andere CAW's, zoals Halle-Vilvoorde, Boom-Mechelen-Lier en Centraal-West-Vlaanderen, blijven de verschillen groot. In West-Vlaanderen bijvoorbeeld heeft Noord-West-Vlaanderen het hoogste aantal VTE's per duizend inwoners en Centraal-West-Vlaanderen het op één na laagste aantal. Bij een fusie, zoals in Oost-Vlaanderen, zou dit verschil alvast genivelleerd worden. We merken hetzelfde op voor Vlaams-Brabant, waar er twee CAW's zijn, namelijk Halle-Vilvoorde en Oost-Brabant.

Kijken we enkel naar het aantal inwoners, dan betekent dit dat Oost-Brabant meer VTE's telt dan Halle-Vilvoorde, terwijl Halle-Vilvoorde meer inwoners telt. Ook hier zou het bekijken op niveau van de regio of de provincie een ander vertrekbeeld geven.

We moeten dit verhaal ook nuanceren, en wel om verschillende redenen. Mevrouw Schryvers verwees er al naar dat het niet helemaal juist is dat er voor wie hulp zoekt een grote ongelijkheid is. Om te weten of de eerstelijns-welzijnszorg en -hulp bereikbaar en toegankelijk is voor iedereen, moeten we een beeld maken van al degenen die de opdracht hebben om eerstelijns-welzijnswerk in Vlaanderen te organiseren. We moeten bekijken of het algemeen resultaat van de inzet van hun middelen leidt tot een zorg die voor iedereen op een goede manier toegankelijk is.

Dan zijn er drie: de diensten maatschappelijk werk van de mutualiteiten, de sociale diensten van de OCMW's, en de CAW's. Allemaal hebben ze hun specificiteit. Als het bijvoorbeeld om het eerstelijns-onthaal gaat, is het alleszins onze ambitie om ervoor te zorgen dat er grote overeenkomsten zijn. Het perspectief van de rechtshulpzoekende moet dus rekening houden met een aantal andere elementen.

Mevrouw Van den Brandt, u zegt dat er middelen onttrokken zijn. In de loop der jaren zijn er inderdaad soms middelen naar de CAW's gebracht om hen in hun opdrachten te versterken, onder andere met betrekking tot vluchtelingen. De middelen waar u naar verwijst, werden door Fedasil toegekend en werden daar, na de beëindiging van dat project en het terugvallen van het vluchtelingen-vraagstuk, opnieuw weggehaald. Zo hebt u vorige week in de commissie Algemeen Beleid kunnen horen dat het de bedoeling is om een aantal CAW's opnieuw te versterken, precies omdat er in een aantal gebieden een extra opdracht komt. Deze middelen bevinden zich dus niet in de recurrente enveloppe. Het geven of het weer afbouwen ervan is aan het realiseren van een project of aan een tijd en een opdracht gekoppeld.

Ik geef nog één belangrijk punt ter nuancering. Programmatie is uiteraard een belangrijk instrument. Maar het veronderstelt op zichzelf dat we die programmatie invullen. Men lost het probleem niet op door alleen maar een programmatie te hebben. Dat is te kort door de bocht. Zo is het ook niet waar dat je zonder programmatie het probleem niet kunt oplossen. Het is wel juist dat wij programmatie als instrument gebruiken om een gelijke verdeling of een regionale spreiding van de middelen in heel wat sectoren te realiseren.

Hoe moet je nu programmatie objectiveren?

Ten eerste gaat het vaak over opdrachten van het algemeen welzijnswerk die een aanpak op provinciaal niveau veronderstellen, zoals het begeleiden van mensen met een woonproblematiek, of op het niveau van het gerechtelijk arrondissement, zoals het aanbod schuld- en budgethulpverlening, of de begeleiding van slachtoffers. In de provincies waar meerdere CAW's actief zijn – Antwerpen, Vlaams-

Brabant en West-Vlaanderen – moeten de betrokken CAW's onderling afspraken maken om een aanbod op provinciaal niveau te verzekeren. We verwijzen hiervoor naar het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het algemeen welzijnswerk, dat in artikel 20, paragraaf 3, bepaalt dat de CAW's onderling overleg plegen op provinciaal niveau over de organisatie van het hulp- en dienstverleningsaanbod en, indien meerdere centra in de provincie actief zijn, over gezamenlijke strategieën hieromtrent. Zij dienen ook overleg te plegen op een supraregionaal niveau over taken die binnen een grotere regio zijn georiënteerd.

Ten tweede zijn er een aantal specifieke opdrachten die maken dat de financiering tussen de CAW's uiteenloopt. Zo hangt het justitieel welzijnswerk per definitie sterk samen met het aantal gevangenen en het aantal gedetineerden in het werkingsgebied van een CAW. In het werkingsgebied van het CAW Halle-Vilvoorde is geen gevangenis gesitueerd, waardoor de opdracht hier veel beperkter is dan bijvoorbeeld deze van CAW De Kempen, met gevangenen in Hoogstraten, Wortel, Turnhout en Merksplas. Ook hulpverlening aan seksueel delinquenten, de crisismeldpunten voor integrale jeugdhulp of het meldpunt 1712 zijn opdrachten die specifiek zijn toegewezen aan bepaalde CAW's. Dit gegeven heeft dan ook een belangrijke impact op de financiering van de CAW's.

Ten derde wordt van de CAW's verwacht dat zij in hun werking bijzondere inspanningen leveren om kwetsbare personen en bevolkingsgroepen te bereiken. Kwetsbaarheid is evenwel niet gelijk verdeeld over de regio's. We zien bijvoorbeeld een concentratie van dak- en thuislozen in bepaalde regio's en van andere kwetsbare groepen in de grootsteden. Ook dit maakt dat de financiering van de regio's kan uiteenlopen. Ter illustratie maak ik hier de vergelijking van het aantal inwoners ten opzichte van het aantal rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Het aandeel rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming, dat een indicatie geeft van de kwetsbaarheid van een regio, ligt in Vlaams-Brabant duidelijk lager dan het aandeel inwoners. Dat is ook zo voor de kansarmoede-index, die door Kind en Gezin wordt geregistreerd. Die ligt in 2014 in Vlaams-Brabant met 6,5 procent lager dan in andere regio's. In Antwerpen is die index met 14,3 procent het hoogst. In Limburg is het met 11,8 procent iets hoger dan in Oost-Vlaanderen, 11,6 procent. In West-Vlaanderen bedraagt de kansarmoede-index 10,3 procent. Naast het aantal inwoners moet zeker ook met deze parameters rekening worden gehouden.

In 2010 werden opportuniteiten gecreëerd in de financiering van de CAW's. Elk CAW ontvangt vanaf dan een zelfde forfaitair bedrag per VTE. De gelijkschakeling van het subsidiebedrag per VTE was een eerste noodzakelijke operatie vooraleer werk kon worden gemaakt van een goede programmatie en de invoering van een enveloppefinanciering op basis van objectieve en externe parameters. In het verslag van het Rekenhof van april 2006 over de subsidiëring van het algemeen welzijnswerk lezen we dat de uitwerking van een programmatie cruciaal is om de ongelijke spreiding van de subsidies recht te trekken en om te komen tot een objectieve samenstelling van de subsidie-enveloppe.

Op 24 februari 2011 hebben we de nota 'Een sterk eerstelijnswerk: nieuw uitzicht voor de CAW' voorgesteld aan de sector. De sector kon akkoord gaan met de vooropgestelde criteria voor schaalvergroting en met het nieuwe uitzicht ervan, ervan uitgaande dat dit de basis zou zijn voor de verdere uitbouw en versterking van het eerstelijnswerk door de uitvoering van een programmatie. De nota vormde de basis voor de verdere reorganisatie. In de loop van 2011 werd alvast werk gemaakt van de noodzakelijke aanpassing van het decreet van 2009 om de schaalvergroting door te voeren.

Het algemeen welzijnswerk is met zijn generalistische, laagdrempelige en brede toegangspoort een belangrijke spil op de eerste lijn binnen het Vlaamse en

Brusselse welzijns- en gezondheidslandschap. Met de wijziging van het decreet hebben we een decretale verankering gegeven aan de principes en criteria voor de schaalvergroting en voor de lopende erkenningen van onbepaalde duur van de CAW's.

De uitvoering van een programmatie moet deze sterke lokale verankering mogelijk maken zodat in elke regio verder een goed eerstelijnswelzijnswerk kan worden uitgebouwd. De interne en intersectorale samenwerking en de rechtsgelijke toegang van elke burger tot een verantwoorde zorg op maat, moeten door de uitvoering van de schaalvergroting, gepaard gaande met een programmatie, verhoogd worden.

De programmatie is een instrument om te komen tot een evenwichtig gespreid hulpverleningsaanbod op basis van objectieve gegevens, onder meer over de bevolking en maatschappelijke problematieken en socio-economische parameters. In overleg met de sector willen we dit werkjaar 2015-2016 de basisprincipes van de programmatie uittekenen. De programmatie dient dus een objectieve en evenwichtige spreiding van het hulp- en dienstverleningsaanbod te verzekeren.

Een gemengde commissie Programmatie waarin zowel de CAW's als de administratie zijn vertegenwoordigd, is gestart met het uitwerken van een programmatiemodel. Het is duidelijk dat een programmatie in eerste instantie de verdeling van de huidige middelen moet objectiveren en een tool moet zijn om nieuw gericht beleid te voeren. Andere dimensies kunnen worden ingebracht, maar de basisdoelstelling van een programmatie moet in 2016 gerealiseerd zijn.

Er is nog een vraag gesteld in verband met de aankondiging in de beleidsnota dat we willen proberen om de onthaalfunctie goed en eenduidig te definiëren en dat we alle actoren die die functie moeten waarmaken, willen mobiliseren om die functie uniform in te vullen en te gaan naar een goede spreiding over Vlaanderen. Die oefening is behoorlijk opgeschoten. Er is overleg met de CAW's, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en de diensten Maatschappelijk Werk. De komende maanden zal worden nagegaan hoe aan de hand van de nota, de toegankelijkheid voor alle Vlamingen aan een goede eerstelijns onthaalfunctie beter kan worden georganiseerd.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Minister, ik wil een aantal elementen uit uw omstandig antwoord pikken die voor onze fractie erg belangrijk zijn.

U erkent dat de financiering vandaag niet op objectieve criteria is gestoeld, of toch niet voor 100 procent. U zegt dat het plaatje er op het provinciale niveau anders uitziet en dat een aantal CAW's samen moeten worden bekeken. Dat is niet de realiteit op het terrein. Er zijn CAW's die verschillende zorgregio's bedienen. Als je die zorgregio's apart bekijkt, is er gewoon geen geld. Voor de zorgregio Tervuren bijvoorbeeld is er zeer weinig basisaanbod omdat er niet in middelen is voorzien. In het CAW Halle-Vilvoorde zijn er problemen in de jeugdhulpverlening omdat er niet in extra financiering is voorzien voor een aantal brede instaptaken die ze in het kader van integrale jeugdhulp opnemen. Er wordt mij ook gezegd dat er een probleem is in die regio bij de bemiddeling in familiezaken.

U hebt gezegd dat omdat er in een bepaalde regio geen gevangenis is, er een bepaalde werking niet aanwezig is en er dus ook geen financiering voor is. Dat is logisch. Met mijn voorbeelden wil ik aantonen dat er evengoed aan de andere kant van de medaille omgekeerde illustraties te vinden zijn. U zegt dat met een programmatie niet alles is opgelost. Ik ben het daarmee eens, maar het is wel het begin van de oplossing. De objectiviteit in de financiering is ontzettend belangrijk.

Volgend jaar mogen we een programmatie verwachten. Ik kijk daar samen met de CAW's zeer erg naar uit. In de reacties van de andere leden heb ik gehoord dat we allemaal dezelfde bezorgdheid delen om het euvel te verhelpen. Het rapport van het Rekenhof is meer dan tien jaar oud en de nota is vier jaar oud. Nu gaan we hopelijk naar resultaten. In deze commissie delen we de bezorgdheid om het eerste stukje van de oplossing te bereiken, namelijk de objectieve programmatie en daar kijken we naar uit.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Minister, u zegt dat we moeten nagaan wie welke taak opneemt. Er zijn verschillende actoren met een andere opdracht. De mutualiteit gaat hiermee op een andere manier om dan de CAW's en OCMW's, alleen al door het type organisatie. Men moet al lid zijn van een bepaalde mutualiteit om een beroep te kunnen doen op hun diensten. Het lijkt me bijna evident dat er een analyse komt per zorgregio over de eerstelijns-toegankelijkheid: welk aanbod is er en wat moet erbij komen? Zo niet, geef je de opdracht aan de CAW's om de middelen beter te verdelen zonder dat de context in kaart is gebracht. Ik ga ervan uit dat die analyse er zal zijn zodat de commissie een breder kader heeft om binnen te werken.

De heer Bart Van Malderen (sp-a): Minister, ik wil nogmaals mijn bekommernis uiten omdat u er maar beperkt op bent ingegaan. U had het over nieuw gericht beleid. Dat wekt verwachtingen. We gaan er dan van uit dat de programmatie eigenlijk een uitbreiding betekent. In het andere geval herverdelen we tekorten. Wat er dan in Vlaams-Brabant bij komt, gaat er dan misschien af in West-Vlaanderen of Limburg.

Het debat – zeker in Limburg – moet niet gaan over de vraag of iedereen de boontjes voor zijn eigen provincie moet doppen, maar wel over hoe we voor een goede, toegankelijke, kwalitatieve eerstelijnszorg in heel Vlaanderen kunnen zorgen. Een programmatie moet proberen een zo geobjectiveerd mogelijke gelijke behandeling te hebben, die kan verantwoorden waarom er soms verschillen zijn – u hebt zelf gewezen op de aanwezigheid van gevangenis – , maar ook voldoende maatwerk aan de dag te leggen. U hebt de vergelijking gemaakt tussen Vlaams-Brabant en andere provincies over de kansarmoede-index van Kind en Gezin. Er is een gigantisch verschil tussen een grootstedelijk gebied als Vilvoorde en bijvoorbeeld Affligem. Beide liggen me even na aan het hart, maar sociologisch zijn er toch grote verschillen. In de programmatie moeten die zaken op dat niveau kunnen worden opgenomen, zodat de problemen niet kunnen verdrinken in het gemiddelde.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Daarmee geeft u aan dat het niet in een-twee-drie kan worden gerealiseerd. Je moet proberen een akkoord te maken over de parameters die je gebruikt om de programmatie te objectiveren. Daar ligt het kalf gebonden. Het is niet moeilijk om op basis van het aantal inwoners een programmatie te maken. Als iedereen het erover eens is dat dat niet de enige parameter kan zijn, is de vraag welke er nog zijn. Dat is de inzet van de oefening die moet gebeuren. Ik ga niet zomaar proberen een programmatie te maken en in één grote beweging alle grote verschillen binnen de enveloppe proberen weg te werken en daarmee grote verschuivingen provoceren. Niemand heeft die bedoeling.

Programmatie moet helpen om, indien er evoluties zijn in de mogelijke inzet van de middelen, te objectiveren waar ze naartoe kunnen gaan en gekoppeld aan welke opdracht. Dat is altijd het dubbele. Eerst het algemene, de basisopdracht en dan de specifieke opdrachten. Dat is een combinatie van factoren die in rekening moet worden gebracht.

Dit is niet de enige sector waar dat zo is. Het is een instrument om tot een regionale spreiding te komen en dat is belangrijk, zeker als je bepaalde historische situaties geleidelijk in een objectiever perspectief moet brengen. Het is zeker niet het enige instrument, het is een randvoorwaarde.

Bij de kinderopvang doen we een oproep die wordt geprioriteerd naar de gebieden waar de capaciteit versus het aantal kinderen tussen 0 en 3 jaar het kleinst is. Er worden ook bepaalde kenmerken van de bevolking meegenomen. Maar dat is nog geen instrument voor de programmatie. Bij uitbreiding wordt nagegaan hoe men prioriteert. Dat doet niets af aan het punt dat de afspraak is gemaakt. We gaan proberen het programmatie-instrument te maken.

Mevrouw Van den Brandt, ik ben het gedeeltelijk met u eens. Het is juist dat de verschillende instanties die een opdracht hebben in het eerstelijnswelzijnswerk, allemaal specifieke competenties hebben waarop ze zich in het bijzonder toeleggen. Dat neemt niet weg dat ze, als ze tot het eerstelijns algemeen welzijnswerk behoren, allemaal een onthaalfunctie hebben. De kenmerken van wat je van een laagdrempelig onthaal mag verwachten, moeten toch voldoende eenduidig zijn. Dat betekent dat je van de partners die op basis van hun regelgeving en hun financiering geacht zijn dat laagdrempelig onthaal te organiseren – dat zijn er al zeker drie –, moet verwachten dat ze ook regionaal voldoende afstemmen om te zorgen dat dat aanbod voor iedereen geografisch goed toegankelijk is. Ze moeten ook afspraken maken over wat er in de backoffice moet gebeuren, waar men bijzondere expertises moet ontwikkelen. Het is niet mogelijk dat iedereen dat allemaal doet. De een heeft al meer expertise in bepaalde aspecten van de hulpverlening dan de andere, zoals u zelf zegt.

Dit is de oefening die nu staat te gebeuren en waarop we hebben gealludeerd in de beleidsnota. Het is belangrijk dat we kunnen zeggen dat elke Vlaming binnen een redelijke afstand en goed bereikbaar ergens terecht kan voor een eerstelijns-laagdrempelig onthaal, waar de oriëntatie kan gebeuren en waar men de nodige afstemming heeft in de backoffice om te weten welke meer gespecialiseerde hulpverlening eventueel noodzakelijk is.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Minister, ik dank u en kijk uit naar de resultaten volgend jaar.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over dalende cijfers in de informele zorg
– 2819 (2014-2015)**

**VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het dalende aantal mantelzorgers
– 2849 (2014-2015)**

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, enkele weken geleden publiceerde de Studiedienst van de Vlaamse Regering cijfers over de informele zorg in Vlaanderen. Uit deze cijfers blijkt dat het aantal volwassenen in Vlaanderen dat zorg draagt voor een ziek of ouder familielid, vriend of buur, is

afgenomen ten overstaan van 2011. In 2011 bedroeg dat aantal namelijk nog 38 procent en in 2014 is dat aantal afgenomen tot 26 procent. De cijfers van de Studiedienst tonen dus een daling in het aantal mensen dat zorg draagt voor een ziek of ouder familielid, vriend of buur.

Uit de beschikbare cijfers van het aantal geregistreerde mantelzorgers in het kader van de Vlaamse zorgverzekering blijkt er echter geen sprake te zijn van een daling.

In mijn schriftelijke vraag van februari vroeg ik de minister naar het aantal geregistreerde mantelzorgers in het kader van de zorgverzekering. Uit het antwoord bleek dat er in 2014 meer mantelzorgers waren geregistreerd dan in 2011, namelijk 142.471 tegenover 140.681.

We onderstrepen allemaal het belang van de informele zorg. Mensen die zorg dragen voor een zieke of ouder familielid, vriend of buur zijn enorm waardevol en moeten dan ook alle ondersteuning krijgen. In Vlaanderen bestaan er vandaag daarom verschillende initiatieven om de zorg van mantelzorgers tijdelijk over te nemen en hen zo even op adem te laten komen. Zo zijn er bijvoorbeeld de vrijwillige diensten voor oppashulp die oppashulp organiseren voor zorgbehoevenden.

Minister, uit mijn recente vraag om uitleg blijkt dat het aantal uren oppashulp jaar na jaar stijgt. Zo werd er vorig jaar meer dan een miljoen uren oppashulp gepresteerd. Er bestaan echter grote provinciale verschillen. Ik heb gevraagd of er een studie is gebeurd en of er oorzaken voor zijn. Ik heb er vorige week een antwoord op gekregen.

Naast de oppashulp zijn er ook de centra voor kortverblijf die gedurende een bepaalde periode tijdelijke opvang en verzorging kunnen bieden aan zorgbehoevende ouderen buiten het thuismilieu. De oudere verblijft dan dag en nacht of alleen 's nachts in het centrum. Die opvang betekent een tijdelijke ontlasting voor de thuis- en mantelzorger. In 2014 werden 3161 opnames geregistreerd met als reden de vermindering van de belasting voor mantelzorgers en 5141 opnames wegens de afwezigheid van mantelzorger. De mantelzorger kan tijdelijk ziek zijn of er even tussenuit moeten.

Tot slot zijn er ook nog de dagverzorgingscentra die opvang en verzorging bieden aan ouderen van meer dan 65 jaar. Het centrum neemt zo tijdelijk de opvang en zorg over van de mensen die normaal de zorg thuis opnemen, zoals mantelzorgers. Het aantal ouderen dat het afgelopen jaar opvang en verzorging genoot in een dagverzorgingscentrum is gestegen.

Uit de cijfers blijkt alvast dat mensen steeds vaker gebruik maken van de mogelijkheden om tijdelijk de zorg over te nemen of te verlichten. Blijvend inzetten op deze mogelijkheden en initiatieven is dan ook van groot belang.

Minister, bevestigt u de cijfers die door de Studiedienst van de Vlaamse Regering gepubliceerd werden? Als we die vergelijken met het aantal registraties in de Vlaamse zorgverzekering, dan zien we alvast grote verschillen. Hoe kan een exact beeld worden verkregen van het aantal Vlamingen dat zorg verleent? Dat is belangrijk om een beleid voor de toekomst uit te stippelen. Onze fractie gelooft heel sterk in de vermaatschappelijking van zorg. Als we echt menen dat mensen die zorg nodig hebben, erbij horen in de maatschappij en als we verder werk willen maken van een inclusieve maatschappij, dan betekent dat dat iedereen in de buurt of in de familie mee zorg kan opnemen, wat op een goede manier moet worden ondersteund.

Plant u verdere uitbreidingen in de centra voor kortverblijf of dagverzorgingscentra? Welke andere ondersteuningsmogelijkheden worden in de toekomst

verder uitgebouwd? In de resolutie van 13 januari 2014 betreffende de ontwikkeling van buurtgerichte ondersteuning van zorgafhankelijke mensen werd de Vlaamse Regering onder andere gevraagd initiatief te nemen tot de ontwikkeling van buurtzorgnetwerken of andere vormen van informele zorg. Binnen deze netwerken kunnen mensen naar eigen mogelijkheden informele ondersteuning aanbieden en inzetten. Zet u ook verder in op dergelijke informele ondersteuningsmogelijkheden?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Mevrouw Freya Saeys (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, nieuw onderzoek van de Studiedienst van de Vlaamse Regering toont aan dat het aantal mantelzorgers daalt. Als reden geven vele mantelzorgers de zware zorglast aan. De Studiedienst vermoedt dat mensen de zorglast steeds zwaarder ervaren omdat men als mantelzorger verschillende taken moet combineren. Mensen moeten langer professioneel actief blijven, hebben een eigen gezin met eigen kinderen of zelfs al kleinkinderen en moeten dan ook de toch vaak complexe zorg opnemen van een geliefde. Hulp vragen is vaak niet evident, en we stellen toch ook vaak vast dat de mogelijkheden tot hulp- en dienstverlening onbekend zijn. Daarnaast moeten mantelzorgers ook hun sociaal leven in belangrijke mate opgeven. Alle vrije tijd die rest naast de zorg voor het eigen gezin en het professioneel leven, wordt opgeslorpt door de zorg. Voor wie niet meer gaat werken leidt dat vaak tot een totaal isolement. In extreme gevallen leidt deze overbelasting tot een wanhoopsdaad.

Minister, op een ogenblik dat de Vlaamse Regering als beleidslijn heeft geopteerd voor vermaatschappelijking van de zorg, zien we dat steeds minder mensen bereid zijn mantelzorger te worden omdat mantelzorgers de belasting te groot is. Welke maatregelen zult u nemen om voldoende mantelzorgers te kunnen blijven werven?

Het is duidelijk dat een aantal mantelzorgers de weg naar professionele hulp en ondersteuning niet vinden. Nochtans zijn er heel wat organisaties die belast zijn met het begeleiden van ouderen en chronisch zieken. Hoe verklaart u dat zoveel mensen de weg naar die hulp niet vinden? Acht u een reorganisatie van de bestaande diensten nodig om het beoogde doel te bereiken?

Mantelzorgers dreigen vaak totaal geïsoleerd te geraken. Ze lopen een groot risico op het plegen van wanhoopsdaden. Hoe denkt u deze mensen te kunnen detecteren en hun isolement te kunnen doorbreken door het inschakelen van professionele hulp?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik had een heel dubbel gevoel toen ik de cijfers zag. Enerzijds was ik niet verbaasd omdat we weten welke druk er momenteel op mantelzorg ligt. Ik zal daar meteen op ingaan. Anderzijds was ik wel verbaasd, omdat het om een plotse daling gaat. Het frappeerde me dat die daling zo snel was. Zoals mevrouw Schryvers zei, komt die niet overeen met andere cijfers waarover we beschikken in verband met premies, onder meer vanuit de zorgverzekering. Ik vond de cijfers dus verbazingwekkend, maar uiteraard wil ik de studiedienst van de Vlaamse Regering niet in twijfel trekken. Het is een enorm alarmsignaal.

Waarom verwachten we die daling anderzijds ergens wel? Waarom is die niet zo verwonderlijk? Die mantelzorgers zijn de sandwichgeneratie, de mensen die zowel voor hun ouders als voor hun kleinkinderen of kinderen zorgen. Het is een leeftijdsgroep waarvan wordt verwacht dat ze langer werken en waarvan de vrouw bovendien steeds vaker uit huis werkt. Het aantal mensen dat klassiek mantelzorger is, neemt in absolute aantallen af tegenover het aantal zorgbehoevenden.

Die mensen hebben bovendien heel veel andere taken. Als je tot 65 jaar moet werken, kun je niet tegelijkertijd voor je ouders en kleinkinderen zorgen. Er zit dus een enorme druk op het systeem van mantelzorg. Heel dat systeem ondermijnt natuurlijk voor een groot stuk uw beleid rond de vermaatschappelijking van de zorg. We kunnen er wel voor pleiten dat mensen voor elkaar zorgen, maar als de federale overheid tegelijkertijd knipt en snoeit in iedere vorm van tijds krediet die we kunnen bedenken, staat dat haaks op elkaar. Ik stel het misschien iets te scherp, maar we kunnen niet zeggen dat de federale overheid maatregelen neemt die stimuleren of aanmoedigen dat mensen zorg opnemen voor elkaar.

Het opnemen van mantelzorg is ook heel vaak geen keuze. Het overkomt je gewoon. Je ouders worden zwaar zorgbehoevend. Er is een wachtlijst of je ouders verkiezen om thuis te blijven, wat hun volste recht is. Dat zet dan een enorme druk op de kinderen die de zorg moeten of willen opnemen. Hetzelfde geldt wanneer je het opneemt voor kinderen met een zorgnood. Als je kind een specifieke zorgnood heeft, wil je daar als ouder ook voor zorgen. Je moet er dan wel de tijd en ruimte voor krijgen. Daarvoor bestaat momenteel veel te weinig kader en ruimte.

Minister, ik herhaal de vraag van de collega's: hoe interpreteert u die cijfers?

Hebt u overleg gepleegd met de federale overheid om ervoor te zorgen dat die overheid maatregelen neemt die uw beleid, dat heel sterk inzet op vermaatschappelijking van de zorg en mantelzorg, stimuleren en niet afremmen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De cijfers van de Studiedienst van de Vlaamse Regering zijn resultaten van de survey Sociaal-Culturele Verschuivingen in Vlaanderen. Men komt tot de conclusie dat het aantal informele zorgverleners daalde van 38 procent in 2011 naar 26 procent in 2014.

Het onderzoek biedt geen sluitende verklaring waarom het aantal mantelzorgers tussen 2011 en 2014 is afgenomen. De studie toont ook niet aan of mensen minder bereid zouden zijn om mantelzorg op te nemen.

De vastgestelde daling stemt inderdaad niet overeen met de toename van het aantal geregistreerde mantelzorgers binnen de zorgverzekering. Daar zien we een stijging van het aantal geregistreerde unieke mantelzorgers van 141.015 in 2013 naar 142.471 in 2014.

Eind september hebben we een overleg gepland met de Studiedienst om de cijfers verder te analyseren en te vergelijken met het cijfermateriaal van de Vlaamse zorgverzekering. Om te komen tot een duurzaam mantelzorgbeleid wordt momenteel een globaal plan ontwikkeld. We zullen proberen om dit plan in de loop van 2016 – ongeveer midden 2016 – te finaliseren. Relevante kengetallen zullen tot de inhoud van dit plan behoren. In dit plan worden ook de gegevens en beleidsaanbevelingen verwerkt van het grootschalige onderzoek 'Duurzame mantelzorg in Vlaanderen', waarvan het methodologisch rapport reeds is vrijgegeven en de cijfers momenteel worden verwerkt.

De doelstellingen van dit onderzoek zijn, naast het verkrijgen van actuele kencijfers van Vlaamse mantelzorgers, ook de evaluatie van het mantelzorgbeleid en het verstrekken van advies over hoe mantelzorg in Vlaanderen verder kan worden gestimuleerd.

Mantelzorg is een essentieel onderdeel van goede zorg. Mantelzorgers moeten hierbij kunnen rekenen op voldoende ondersteuning zodat hun draagkracht niet wordt overschreden. Mevrouw Van den Brandt heeft uiteraard gelijk: health in all

polities geldt hier eens te meer. Je kunt inderdaad slechts een goed beleid voeren als je op verschillende beleidsniveaus en -domeinen kunt samenwerken.

De maatschappelijke erkenning en de daadwerkelijke ondersteuning van mantelzorgers vormen voor ons belangrijke pijlers binnen het plan, evenals het versterken van de samenwerking tussen de informele en de professionele zorg.

Het gebruik van de diensten voor oppashulp is inderdaad verschillend tussen de provincies. Hoewel die verschillen niet volledig kunnen worden geduid, zijn er een aantal mogelijke verklaringen. Een eerste is de beschikbaarheid van het aanbod oppashulp. Een opvallende vaststelling is het relatief lage aantal gepresteerde uren oppashulp in Antwerpen, de provincie met het hoogste aantal inwoners. In Antwerpen is de programmatie voor de diensten voor oppashulp echter voor slechts 64 procent ingevuld. In Vlaams-Brabant is dit 80 procent, in de andere provincies 100 procent.

Het relatief lage aantal gepresteerde uren oppashulp in de provincie Antwerpen wordt wellicht mee verklaard door het beperktere beschikbare aanbod aan vrijwillige oppashulp. Dit zal met de sector verder worden besproken.

Een tweede mogelijke verklaring is demografisch. In West-Vlaanderen is de vergrijzing van de bevolking het grootst, wat wellicht een grotere vraag naar oppashulp met zich meebrengt.

Andere mogelijke verklaringen zijn de lokale invulling van de programmatie van de verschillende woonzorgvoorzieningen, de aanwezigheid en het gebruik van andere vormen van informele zorg, de aanwezigheid van specifieke projecten zoals bijvoorbeeld nachtzorg of buurtzorg.

Op 1 januari 2015 waren er 221 dagverzorgingscentra erkend, een groei van 32 ten opzichte van 1 januari 2014. Binnen de beperkte budgettaire marge willen we toch de mogelijkheden benutten om de volgende jaren bijkomende dagverzorgingscentra te kunnen subsidiëren en erkennen. Dat zal gebeuren binnen de ruimte in de programmatie en ons streven naar minstens één dagverzorgingscentrum per gemeente.

Het aantal erkende woongelegenheden kortverblijf bedroeg 1814 op 1 januari 2014 en 2046 op 1 januari 2015. Voor de periode 2015 tot 2018 is er een geplande uitbreiding van 8413 woongelegenheden vastgelegd in woonzorgcentra. 478 van die woongelegenheden zijn toegewezen aan een centrum voor kortverblijf.

We zullen nagaan hoe informele en buurtgerichte zorgnetwerken kunnen worden uitgebouwd binnen een integraal zorgconcept. Voor dit concept gebruiken we het cirkelmodel van de Wereldgezondheidsorganisatie. Dat staat trouwens ook in de conceptnota Vlaamse Sociale Bescherming. Elke cirkel stelt een actor voor die ondersteuning en zorg kan opnemen: de persoon zelf, de familie en vrienden, de informele contacten zoals burens, collega's of vrijwilligers, de algemene en de gespecialiseerde zorg en dienstverlening.

Om dit goed te kunnen organiseren, moeten we inzetten op de versterking en de ondersteuning van al die cirkels, inbegrepen de ondersteuning van zelfzorg, empowerment, sociale netwerken, mantelzorg, buurtgerichte werkingen en vrijwilligers. Het is dus geen kwestie om het ene ondersteuningssysteem pas te mobiliseren vanaf het moment dat het andere volledig is uitgeput. Integendeel, we moeten inzetten op al die cirkels.

Zowel in de verdere ontwikkeling van onze Vlaamse sociale bescherming, de voorbereiding van de eerstelijnsgezondheidsconferentie van 2017, de ontwikkeling van het Vlaams welzijns- en zorgbeleid voor ouderen als in het uitwerken

van de federale projecten voor chronische zorg waarbij we betrokken zijn, wordt deze visie opgenomen in de conceptuele modellen en projecten.

Lokale dienstencentra kunnen eveneens een belangrijke rol opnemen bij de buurtgerichte ondersteuning. Daarom gaan we de mogelijkheid onderzoeken van lokale antennes en mobiele lokale dienstencentra. Dit jaar zijn er negen lokale dienstencentra bijkomend gesubsidieerd. We beseffen uiteraard dat hiermee niet alle vragen beantwoord zijn, maar we willen de volgende jaren hier verder op inzetten, bij prioriteit in gemeenten waar er nog geen aanbod is. Verder zijn er de diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg en de diensten voor oppashulp die ondersteuning bieden. Ook de erkende verenigingen van gebruikers en mantelzorgers nemen initiatieven om mantelzorgers te informeren, sensibiliseren en ondersteunen. In de verdere uitvoering van het mantelzorgplan zal hun rol worden geëvalueerd en zo nodig bijgestuurd.

Via samenlevingsopbouw wordt de informele zorg eveneens ondersteund. Men stimuleert vanuit verschillende invalshoeken projecten die bijdragen aan een zorgzame, bewuste samenleving bijvoorbeeld met dorpsrestaurants, zorgnetwerken, projecten stad en dorp enzovoort.

Personen met een handicap kunnen blijvend een beroep doen op de rechtstreeks toegankelijk hulp: ondersteuning, dagopvang en tijdelijk verblijf.

Zoals aangegeven worden momenteel de gegevens van het grootschalige onderzoek 'Duurzame mantelzorg in Vlaanderen' verwerkt. In deze studie werden mantelzorgers ook bevraagd over het aanbod aan professionele hulp en ondersteuning, alsook over de bekendmaking en de toeleiding ernaar. De resultaten gaan duiding geven bij de mate waarin mantelzorgers de gepaste ondersteuning vinden. De onderzoekers gaan hieromtrent beleidsaanbevelingen formuleren, die mee opgenomen worden in ons algemeen mantelzorgplan. In uitvoering van het mantelzorgplan wordt in overleg met de betrokken actoren vervolgens in gerichte verbeteracties voorzien.

Veel organisaties zijn begaan met het ondersteunen van de mantelzorgers. Binnen deze organisaties wordt er uiteraard reeds aandacht besteed aan het tijdig bereiken van de mantelzorgers. In uitvoering van het transitieplan dementie is er bijvoorbeeld reeds een intermutualistisch contactpunt dementie waar alle professionele zorgactoren laagdrempelig vastgestelde noden kunnen signaleren met het engagement dat een dementiekundige zorgverlener op korte termijn contact opneemt met de betrokken persoon met dementie en/of zijn mantelzorgers. Ter ondersteuning van mantelzorgers is door het expertisecentrum dementie en de Alzheimer Liga het psycho-educatieprogramma 'Dementie en nu' opgesteld. Dit programma wordt momenteel op meerdere plaatsen in Vlaanderen bekendgemaakt en aangeboden.

Het sensibiliseren om de noden van de mantelzorgers, zoals ook het sociaal isolement, op te nemen binnen de zorg- en ondersteuningsdoelstellingen is belangrijk. Op deze wijze worden problemen tijdig gedetecteerd en passend binnen het zorgplan mee opgenomen en ondersteund. Via opleiding en vorming kunnen zorgverleners competent worden om adequaat te reageren op dergelijke situaties. Er zal ook nagegaan worden hoe bepaalde methodieken of screenings-instrumenten hierbij verdienstelijk kunnen zijn. Het tijdig opbouwen van een sociaal netwerk, het hebben van goede contacten, maatschappelijk respect en begrip voor mantelzorg, zijn minstens even belangrijk. Dit is een uitdaging voor velen binnen onze samenleving en het vergt aandacht op meerdere beleidsniveaus. De lokale besturen kunnen hiervoor in het gevoerde lokale sociale beleid samen met lokale partners en opbouwwerk een voortrekkersrol opnemen. Initiatieven binnen de leeftijdsvriendelijke gemeente, buurtgerichte zorginitiatieven, aandacht voor mantelzorg in

het lokale verenigingsleven, samen met de alertheid van de professionele zorgverstrekkers die de mantelzorg integreren in een omvattend zorg- en ondersteuningsplan, kunnen samen dat isolement effectief voorkomen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitvoerige antwoord. Ik heb nog enkele korte opmerkingen.

Het is inderdaad belangrijk dat we meer zicht krijgen op de cijfers. U zegt dat er overleg zal plaatsvinden om beter te weten hoeveel mensen mantelzorg verlenen, maar ook om een zicht te krijgen op de verklaringen achter de evoluties. U wees erop dat het geen analyse is van de mate van bereidheid van mensen om mantelzorg te verlenen. Cijfers kennen is belangrijk, maar ze zijn niet alles. We weten allemaal dat de mantelzorg heel belangrijk is, ook zonder dat we er heel concrete cijfers over hebben. We weten ook dat de mantelzorg in de toekomst alleen maar aan belangrijkheid zal winnen, niet alleen omdat mensen ouder worden – gelukkig maar –, maar omdat we met zijn allen vinden dat mensen zo lang mogelijk in hun eigen omgeving moeten kunnen blijven wonen en daarbij op alle mogelijke manieren ondersteund moeten worden en de nodige zorg krijgen.

Er bestaat al heel veel. U gaf er een overzicht van. Er bestaat al ontzettend veel, alleen is dat misschien niet door iedereen geweten. Het lijkt me goed dat alles eens duidelijk wordt opgelijst. We zullen wellicht heel veel leren uit de resultaten van het onderzoek dat recent gevoerd is en waarvan de analyse naar ik meen dit najaar wordt gemaakt. U verwees er trouwens naar. Dat moet leiden tot een echt mantelzorgplan dat we hier zouden kunnen bespreken in 2016, in het voorjaar. Het is heel goed dat die analyse eens wordt gemaakt en we een echt algemeen plan voor de ondersteuning van mantelzorgers krijgen.

Als we willen dat mensen zo lang mogelijk in de eigen buurt blijven, dan vraagt dat natuurlijk een individuele afstemming op professionele zorg en voldoende aanbod, en een afstemming op mantelzorg, maar ook op andere vormen van vrijwillige zorg. Ik wil erop wijzen dat er zich nog een probleem voordoet met betrekking tot de bespreekbaarheid van de zorgnood. Ik ken lokale voorbeelden waar geprobeerd wordt om buurtzorgnetwerken op te zetten. Ik hoor overal dat als er een oproep wordt gedaan, er heel wat mensen bereid blijken te zijn om eens mee zorg te verlenen, om eens bij iemand binnen te springen, om een boodschap te doen of dergelijke meer. Maar mensen zijn heel vaak verlegen. Er is een vraagverlegenheid bij wie zorg nodig heeft. Als maatschappij kunnen we aan iedereen, op heel veel terreinen het signaal geven dat het normaal is dat wie zorg nodig heeft, mag vragen om die zorg, professioneel, maar ook informeel. Vanuit de maatschappij moeten we allemaal die verantwoordelijkheid op ons nemen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Mevrouw Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik ben ervan overtuigd dat mantelzorgers een belangrijke kracht in zich dragen, maar ook dat die draagkracht grenzen heeft. Wat voor mij een belangrijk punt is, is dat we zien dat er goed uitgebouwde netwerken zijn, maar vooral bij goed geïnformeerde, vaak hoogopgeleide mensen en goeie burgers.

Het lijkt me daarom erg aangewezen dat we er vooral voor zorgen dat ook de andere mensen op een heel goede manier de weg naar hulp kunnen vinden. We zien nu dat er inderdaad heel veel organisaties zijn voor het begeleiden van ouderen en chronisch zieken. Vandaar mijn vraag hoe u ervoor gaat zorgen dat meer mensen door de bomen het bos nog zien. Hoe zult u ervoor zorgen dat ze op een goede manier toch aan de nodige hulp geraken?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Dat laatste zal zeker aan bod moeten komen in het plan. Zowel vanuit het perspectief chronische zorgmodellen als vanuit de Vlaamse sociale bescherming is in de redactie van een zorgplan de aandacht voor de mantelzorger, zijn draagkracht, zijn mogelijkheden en de beperkingen van de draagkracht, cruciaal.

Onlangs zag ik de studie van de Koning Boudewijnstichting. Er was een soort burgerforum opgezet over terugbetalingssystemen voor geneesmiddelen in de ziekteverzekering. Tijdens alle momenten dat burgers mogen meespreken over de gezondheidszorg en de keuzes die ze maken, geven ze steeds aan dat het niet zozeer gaat over een medisch model dat we moeten bewaken, maar dat het vooral gaat over de vraag of al de inspanningen van de ziekteverzekering, van Welzijn enzovoort, leiden tot meer kwaliteit van het leven. Daarin wordt de positie van de mantelzorger vaak door de betrokken patiënt heel uitdrukkelijk mee in beeld gebracht.

Ik denk dat we steeds meer in die richting gaan. Als we een zorgplan maken om een chronische zorgvraag te beoordelen, moet in de opbouw worden bekeken wat de mogelijkheden en de beperkingen van de mantelzorger zijn, en wat vanuit zijn of haar perspectief belangrijk is. Wat er beschikbaar is of wat beschikbaar zou moeten zijn, moet daarbij worden ingebracht.

In die zin zijn de eerstelijnsgezondheidsconferentie, het feit dat we met personen met een handicap en met ondersteuningsplannen werken, het feit dat samen met de federale overheid wordt bekeken hoe we de chronische zorg beter zullen organiseren, allemaal bewegingen waarin we de positie van de mantelzorger veel explicieter in beeld zullen brengen dan vroeger het geval was. Het moet gewoon ingebakken worden in de manier waarop we de zorgnood beoordelen. Dat is volgens mij een heel belangrijk aspect van de ontwikkelingen tijdens de volgende jaren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Björn Anseeuw aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de doorstroming van geïnterneerden naar een aangepaste zorgvoorziening – 2838 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Anseeuw heeft het woord.

De heer Björn Anseeuw (N-VA): Vandaag tellen de Belgische gevangenen ongeveer 11.000 gedetineerden, waarvan 10 procent geïnterneerden. We weten allemaal dat deze geïnterneerden niet in de gevangenen thuishoren, want naast voldoende beveiliging hebben ze bovenal nood aan een aangepaste zorg. België werd al een keer of veertien veroordeeld voor de manier waarop het land omgaat met zijn geïnterneerden. De voorbije jaren neemt het aantal geïnterneerden alleen maar toe.

Met de komst van de twee forensisch psychiatrische centra (FPC's), met samen 472 plaatsen, is er beterschap op komst. Alleen zullen die 472 plaatsen niet volstaan. Recent verscheen in de media dat er sprake is van een derde centrum. Dat kan een goede zaak zijn, waarmee ik natuurlijk niet gezegd wil hebben dat elke geïnterneerde residentieel moet worden behandeld.

In een antwoord op een vraag van Kamerlid Goedele Uyttersprot wist de minister van Justitie, Koen Geens, te vertellen dat alle geïnterneerden tegen uiterlijk 2019

uit de gevangnissen zullen verdwijnen en een plaats moeten krijgen in een psychiatrisch centrum. De vraag is dan natuurlijk waar al die geïnterneerden dan wel terecht zullen kunnen. De huidige capaciteit binnen de geestelijke gezondheidszorg zal hierdoor toenemend onder druk komen te staan. Uiteindelijk gaat het om patiënten die een strafbaar feit hebben gepleegd. Het gaat om een groep patiënten die op zich al bijzonder divers is.

Op de ministerraad van 17 juli 2015 werd het nieuwe strategisch plan houdende de dienstverlening voor gedetineerden principieel goedgekeurd. Minister, in uw communicatie over dit plan zegt u dat er in 2015 voor de dienst- en hulpverlening voor wat betreft de Vlaamse initiatieven meer dan 17 miljoen euro wordt vrijgemaakt.

Minister, welke concrete plannen hebt u om tegen 2019 de ambitie van federaal minister Geens mee vorm te geven? Welke middelen maakt u hiervoor vrij? Hoeveel binnen de genoemde 17 miljoen euro middelen is specifiek bestemd voor het beleid voor geïnterneerden? Wat is uw timing voor de uitrol van uw plannen binnen dit kader? Wordt de sector hierin betrokken? Dat is zeer belangrijk als we het over doorstroming hebben. Wordt de sector voorbereid op de instroom van geïnterneerden die niet alleen de gevangnissen maar ook de FPC's verlaten en dus moeten doorstromen?

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Mevrouw Martine Taelman (Open Vld): Minister, ik stelde al een vraag over dit onderwerp. Ik dacht in april. Toen werd inderdaad verwezen naar het strategisch plan dat, zoals de heer Anseeuw zegt, intussen werd goedgekeurd. Ik zei toen al wat volgens mij de essentie van de zaak is. In het systeem dat men in Gent hanteert en dat geijkt is op het Nederlandse systeem, waarbij men 96 procent uitstroom haalt, is er ook capaciteit om die uitstroom te kunnen realiseren. Die mensen moeten ook buiten dat psychiatrisch centrum ergens terecht kunnen. Werd in kaart gebracht hoeveel capaciteit er nodig zal zijn? Hoeveel middelen zijn daaraan gelinkt?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, ik ben er samen met u van overtuigd dat geïnterneerden een gepaste behandeling moeten krijgen. Zoals u weet, zijn het organiseren van de opvang en de behandeling van geïnterneerden in eerste instantie een gedeelde federale bevoegdheid van de federale minister bevoegd voor de volksgezondheid en de ziekteverzekering en de minister bevoegd voor de justitie. Binnen de interministeriële conferentie (IMC) Volksgezondheid overlegt het federale niveau met de gemeenschappen over de uitbouw van een zorgcircuit voor geïnterneerden in het kader van het federaal meerjarenplan voor geïnterneerden. De federale overheid heeft beslist twee FPC's met een opvangcapaciteit van 444, waarvan 264 in Gent en 180 in Antwerpen, op te richten. We volgen deze evolutie nauw op.

Het FPC Gent, dat door een privépartner wordt uitgebaat, is intussen operationeel en vormt een nieuwe speler in het zorglandschap voor geïnterneerden. Dat betekende in de loop van 2015 ook een verschuiving van geïnterneerden die in gevangnissen verbleven naar een nieuwe setting waar zorg op de voorgrond komt.

De afdeling Zorginspectie van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin zal op vraag van de federale overheid toezicht houden op de kwaliteit van de zorgverlening van het FPC. Hiervoor werd een samenwerkingsprotocol tussen de Vlaamse Gemeenschap en de federale overheid afgesloten. De samenwerking met andere actoren die zorg- en dienstverlening voor de patiënten aanbieden

met het oog op de continuïteit van zorgverlening en de uitstroom van patiënten uit het FPC maken hiervan integraal deel uit. Daarbij moet echter ook steeds de specifieke juridische context van de internering mee in rekening worden gebracht.

Dit jaar hebben we een Vlaamse beleidscoördinator aangesteld die de zorg- en dienstverlening van geïnterneerden, onder meer in het FPC Gent, opvolgt. Dit past binnen het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Deze beleidscoördinator heeft de opdracht om in overleg met de uitbater van het FPC Gent een goede samenwerking uit te bouwen met het oog op de re-integratie van de geïnterneerden, zoals bepaald binnen de doelstellingen van het decreet van 8 maart 2013.

Zoals u weet, is het niet de uitbater maar het Comité ter Bescherming van de Maatschappij dat beslist over de geïnterneerden en het al dan niet toestaan van vrijheid op proef voor geïnterneerden. De algemene regeling om geïnterneerden die vrij gaan onder proef op te vangen en te begeleiden, verschilt niet voor geïnterneerden die uit de gevangenis komen of voor geïnterneerden die uit het FPC komen.

Er zijn momenteel nog geen concrete afspraken met het FPC, gelet op het feit dat dit centrum nog volop in de opstartfase zit. Maar de gesprekken lopen en er is bereidheid tot samenwerking in die mate dat de beleidscoördinator in het FPC Gent zijn kantoor heeft gevestigd.

Het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden 2015-2020 heeft in zijn doelstellingen evenzeer aandacht voor geïnterneerden, maar formuleert daarnaast een expliciete strategische doelstelling met betrekking tot de geïnterneerden om het hulp- en dienstverleningsaanbod en alle actoren die in dit kader actief zijn optimaal in te zetten in de realisatie van de zorgcircuits voor geïnterneerden en de optimale toeleiding naar de gepaste residentiële of ambulante zorg. Voor alle duidelijkheid: het strategisch plan slaat enkel op de bevoegdheden en de activiteiten die Vlaanderen ontplooit in functie van zijn bevoegdheden met betrekking tot de sociale hulpverlening aan gedetineerden en geïnterneerden, met het oog op hun sociale re-integratie.

Het is in elk geval de bedoeling dat geïnterneerden die na een gepaste behandeling voldoende gestabiliseerd zijn en door de Commissie ter Bescherming van de Maatschappij op proef worden vrijgelaten, een beroep kunnen doen op de door Vlaanderen gesubsidieerde hulpverlening en zorg indien blijkt dat de geschikte en gepaste zorg voorhanden is. Om de overgang naar deze reguliere diensten en voorzieningen zo vlot mogelijk te laten verlopen, willen we goede afspraken maken met de federale minister van Volksgezondheid en met de uitbater of uitbaters van de FPC's en de psychosociale diensten in de gevangnissen. We zullen moeten monitoren of dit bijkomende capaciteit zal vragen.

De beleidscoördinator bereidt in overleg met verschillende diensten tegen 2016 een plan van aanpak voor dat focust op drie thema's. Ten eerste, de uitstroom uit het FPC: het faciliteren van de uitstroom en in kaart brengen van de impact op de Vlaamse diensten en voorzieningen, zoals onder meer de initiatieven Beschut Wonen, de psychiatrische verzorgingstehuizen, de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's), de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) en de voorzieningen van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Ten tweede, ons netwerk van hulp- en dienstverlening ter beschikking stellen van de geïnterneerden in het FPC in het kader van het decreet Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden. Het gaat om een aanbod vanuit zorg- en dienstverlening dat complementair is met het zorgaanbod van de uitbater. En ten derde, het ontwikkelen van een gedeelde visie op de zorg- en dienstverlening aan

geïnterneerden. We doen hierbij ook een beroep op de expertise van het Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum van Rekem. Het Overlegplatform Oost-Vlaanderen vervult op dit ogenblik de externe ombudsfunctie in het FPC.

Het is niet mogelijk om momenteel een precies bedrag op te geven dat we inzetten voor het beleid voor geïnterneerden. In het budget 2015 voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) is in 13.354.307 euro voorzien voor de uitvoering van het strategisch plan; Onderwijs voorziet in 2.740.802 euro, de VDAB in 833.000 euro en Sport en Cultuur samen in 1.522.839 euro. Binnen het budget WVG wordt in afgerond 4,5 miljoen euro voorzien voor ondersteuning voor gedetineerden en geïnterneerden met een handicap, in 1,1 miljoen euro voor de centra voor geestelijke gezondheidszorg en in 6.250.000 euro voor het algemeen welzijnswerk.

De hulp- en dienstverlening aan geïnterneerden die momenteel in de gevangenis verblijven, maakt deel uit van de middelen voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden voorzien voor de uitvoering van het strategisch plan. Hier wordt geen onderscheid gemaakt naargelang het juridische statuut van diegenen die in de gevangenis verblijven. Bovendien is er een verschuiving bezig van populatie van de gevangenis naar het FPC in Gent, waarbij we ook nagaan of er middelen geheroriënteerd moeten worden.

In eerste instantie zal de impact van de nieuwe initiatieven van minister Geens worden gemonitord zodat we gericht kunnen interveniëren in overleg met de diverse sectoren die kunnen instaan voor de opvang en/of begeleiding van geïnterneerden 'vrij op proef'.

Om de uitstroom vanuit de gevangenissen en het Forensisch Psychiatrisch Centrum naar de voorzieningen binnen het VAPH te faciliteren, werden vanaf oktober 2014 17 bijkomende plaatsen gerealiseerd die zijn voorbehouden voor personen met een handicap die geïnterneerd zijn, zodat hiervoor in totaal 47 plaatsen zijn. Deze plaatsen staan open voor geïnterneerden met een matige tot lichte mentale handicap die een PEC-ticket hebben voor een tehuis voor niet-werkenden waarvan de handicap primair is op de psychiatrische problematiek. Het gaat hier om een budget van 71.000 euro per plaats per jaar binnen het budget van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

Het plan van aanpak van de beleidscoördinator zal tegen 2016 worden uitgewerkt en lopen tot 2020. Er wordt momenteel ingezet op de samenwerking met het FPC in Gent, maar zodra we de uitbater voor het FPC in Antwerpen kennen, zullen we de samenwerking ook daar opstarten.

Het realiseren van samenwerking met de verschillende sectoren vormt een wezenlijk onderdeel van het voormelde plan van aanpak. Samen met deze sectoren zal de uitstroom uit de FPC's zo goed mogelijk worden opgevangen en/of begeleid.

De voorzitter: De heer Anseeuw heeft het woord.

De heer Björn Anseeuw (N-VA): Minister, dank voor uw omstandig antwoord, maar ik blijf een beetje op mijn honger zitten. De essentie is hoe we de doorstroming vanuit de gevangenis of het FPC naar het zorgcircuit – hetzij ambulante, hetzij residentieel – verder kunnen faciliteren en vooral verbeteren. Dat is een groot probleem. Ik had gehoopt dat u daarop iets meer zou ingaan.

Bepaalde problemen zijn gekend. Mevrouw Taelman heeft terecht een vraag gesteld over de capaciteit. U zegt dat u zult monitoren en zien wat er nodig is. Dat klinkt verstandig, maar het gaat niet enkel over capaciteit. Een minstens even moeilijk probleem om op te lossen, is dat geïnterneerden vaak worden

geweigerd door voorzieningen waar ze eigenlijk terecht zouden moeten kunnen. Er zijn naast geïnterneerden ook andere patiënten met een psychiatrische problematiek die worden geweigerd terwijl ze echt nood hebben aan hulp. Het gaat dan om een bepaalde pathologie die blijkbaar te veel risico meebrengt. Vaak is die bekommernis terecht voor het therapeutische klimaat in een voorziening en het heeft bijvoorbeeld ook te maken met geïnterneerden die zelf weinig bereidwilligheid aan de dag leggen om zich te laten behandelen. Ik zeg niet dat het gemakkelijk is, maar ik had gehoopt dat u in uw antwoord de focus zou leggen op hoe de doorstroming kan worden verbeterd. U hebt geantwoord op de vragen die ik heb gesteld, maar de essentie is het verbeteren van de doorstroming.

Minister, welke rol zal het Vlaamse niveau spelen om de doorstroming vanuit de gevangenis naar een zorgcircuit veel te verbeteren? Er is heel veel werk aan de winkel.

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Mevrouw Martine Taelman (Open Vld): In de geest van het nieuwe reglement kan ik niets toevoegen aan de repliek van de heer Anseeuw.

Minister Jo Vandeurzen: Er is een beleidscoördinator aangesteld die net als opdracht heeft om de doorstroming te faciliteren. Ik heb de initiatieven genoemd voor zover die voor de geïnterneerden aangewezen zijn: beschut wonen, psychiatrische verzorgingstehuizen, cgg, CAW en het VAPH. Als men vanuit de aanpak van de geïnterneerde van oordeel is dat dit soort dienstverlening aan bod moet komen, moet ervoor gezorgd worden dat de toegankelijkheid zo optimaal mogelijk wordt georganiseerd.

Er zijn door de staatshervorming bepaalde zaken aan ons arsenaal toegevoegd, waaronder de PVT's en beschut wonen. We zullen kijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat die settings voldoende sensibel zijn om deze groep te ondersteunen. Er is net een beleidscoördinator aangesteld om die contacten zodanig te organiseren dat er een dynamiek wordt ontwikkeld.

De heer Björn Anseeuw (N-VA): Ik had gehoopt dat het iets concreter kon omdat het een probleem is dat allang speelt binnen de sector. We zullen de resultaten afwachten, maar het is belangrijk dat er veel meer bruggen worden gebouwd tussen zowel justitie als de zorg, maar vooral ook tussen de verschillende voorzieningen en modules binnen de zorg. Dat is niet alleen belangrijk voor geïnterneerden, maar gezien de specificiteit van deze doelgroep zal de vermaatschappelijking van de zorg hiermee staan of vallen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de hervorming van het tolkurensysteem – 2866 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de tolkuren – 2929 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Minister, dit debat hebben we hier iets minder dan een jaar geleden ook gevoerd in deze commissie. Het zou goed

zijn als we kunnen vermijden wat er vorig jaar is gebeurd. Vorig jaar bleek dat het urencontingent voor doventolken in december al was opgebruikt. Dat betekende dat mensen het moesten stellen zonder een belangrijke vorm van ondersteuning. Het is vreemd en onaanvaardbaar dat mensen op het einde van het jaar de boodschap krijgen dat de uren op zijn en dat als ze een doventolk nodig hebben, we hen die niet kunnen geven. Mensen moeten dan maar hun plan trekken voor essentiële dingen, zoals een bezoek aan de bank of het kinderdagverblijf.

Het is zeker niet zo dat er overdreven veel gebruik wordt gemaakt van doventolkuren. Het aantal uren dat mensen er recht op hebben, is op zich al beperkt. We zien daarenboven dat mensen die uren vaak opsparen voor heel belangrijke momenten en dat er geen overdadig gebruik van wordt gemaakt, integendeel. Er wordt spaarzaam mee omgesprongen. Het kan niet dat de overheid de boodschap geeft dat er te weinig geld is voor de weinige uren waar men recht op heeft en die nog niet worden opgebruikt.

Er is een groot verschil tussen het aantal uren dat theoretisch zou kunnen worden gebruikt en het aantal uren dat effectief wordt gebruikt. Bijna de helft van de mensen die recht heeft op die uren, maakt er geen gebruik van. Mensen die er gebruik van maken, gebruiken gemiddeld 12 uren terwijl ze tot 18 uren mogen opnemen. Er wordt dus heel omzichtig mee omgegaan, net omdat mensen ze willen inzetten op het moment dat het echt nodig is. Een regeling om een kind op te nemen in een kinderdagverblijf, is geen detail in iemands leven.

Volgens het VN-verdrag is het voor Vlaanderen een verplichting om hierin te voorzien. We hebben een verdrag ondertekend en dat betekent dat mensen met een beperking de nodige steun moeten kunnen krijgen om in hun dagelijkse leven te functioneren. Als mensen met een beperking hindernissen ondervinden om te participeren aan de maatschappij, dan is dat niet hun probleem maar dat van de hele maatschappij. Als een maatschappij er niet in slaagt om iedereen inclusief en warm te onthalen, dan is dat een maatschappelijk probleem en niet enkel van het individu.

De 18 uren zijn op zich al weinig. Als die dan nog maar deeltijds worden opgebruikt en niet voldoende worden ondersteund, dan zitten we met een probleem. Vorig jaar kondigde u een aanpassing aan die niet enkel het domein Welzijn zou omvatten, maar ook de domeinen Werk en Onderwijs. Het is de verantwoordelijkheid van de regering om ervoor te zorgen dat Vlaanderen zijn engagementen nakomt. Of de budgetten vanuit Onderwijs, Welzijn of Werk komen, is maar hoe het wordt geregeld.

– De heer Peter Persyn treedt als voorzitter op.

Het belangrijkste is dat mensen op het terrein een beroep kunnen doen op de tolkuren die ze nodig hebben. Enerzijds zijn er meer uren nodig, anderzijds is er nood aan een flexibeler systeem. Het huidige systeem is heel onhandig.

Minister, zullen er voldoende tolkuren beschikbaar zijn voor alle aanvragen in 2015? Welke aanpassingen komen er aan het systeem zodat dit flexibeler kan omspringen met de vragen? Zal er een alarmbelprocedure komen, als blijkt dat er een overschrijding is van de geplande uren om alsnog te kunnen inspringen?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen (sp.a): Ondanks een stijging in 2014 waren de 9800 tolkuren al voor het einde van de maand november op. Wie niet op voorhand heeft vastgelegd, zal wellicht geen garantie hebben om een beroep te kunnen doen op een doventolk. Dat heeft tot veel annulaties geleid.

Minister, ik heb u in juni – halfweg het jaar – een schriftelijke vraag gesteld, om te peilen in hoeverre er tegemoet zou worden gekomen aan de tekortkoming van het voorgaande jaar. In uw antwoord zegt u zwart op wit dat er dit jaar opnieuw een tekort dreigt aan tolkuren in leefsituaties voor dove personen. Dat zijn de zogenaamde L-uren. Het gaat niet over luxe of extraatjes, maar gewone, dagelijkse activiteiten waarvoor een tolk nodig is.

Uit uw antwoord bleek dat in de periode januari-mei het aantal aangevraagde L-uren met 8 procent was gestegen tegenover dezelfde periode vorig jaar. U erkent dat zowat de hele sector vragende partij is voor een eenvoudiger en vlottere procedure om het L-urencontingent aan te passen aan de behoefte als die niet overeenkomt met het aanbod.

Minister, u geeft ook aan dat het VAPH daaraan werkt, samen met de administraties van Werk en Onderwijs. Dat antwoord krijgen we wel vaker: we werken eraan. Maar ondertussen tikt de klok. Het is nu september. De vorige keer was het aantal uren op in december. Als ik een en ander vergelijk, dan is er weinig om optimistisch over te zijn en dat het dit jaar anders zal zijn, tenzij u hier een helder antwoord geeft en met een voorstel op de proppen komt.

Minister, hoe verklaart u de stijging van het aantal aangevraagde L-uren, zeker in weerwil van het aantal uren dat ter beschikking is gesteld, namelijk 9800? Hebben we hier niet te maken met een historische onderconsumptie? Wat is de reële behoefte? Hoeveel tolkuren zullen beschikbaar worden gesteld om aan alle aanvragen in 2015 te voldoen? Welke maatregelen zult u concreet nemen? Niet: we werken eraan, maar we beslissen dit of dat. Welke concrete maatregelen zult u nemen om een vlottere procedure mogelijk te maken en zo te voldoen aan de vraag uit de sector? Welke timing plant u? Als we een en ander rond willen krijgen, zal dit toch eerstdaags moeten gebeuren. Vandaag is het aantal uren vastgelegd in een ministerieel besluit. Zou het niet beter zijn om te werken met een recht dat mensen kunnen openen en waar we de nodige middelen tegenover zetten? Dat zou ons ontslaan van de plicht om telkens heel de procedure van een ministerieel besluit te moeten doorlopen om een of meerdere uren aan te passen, als er te kort zijn.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Mevrouw Tine van der Vloet (N-VA): Minister, hebt u een zicht op de L-uren die worden gepresteerd in ziekenhuizen, rechtbanken en openbare diensten, in instanties die volgens het VN-verdrag zelf moeten instaan voor een redelijke aanpassing in de vorm van tolken en gebarentaal? Worden ze er door de Vlaamse overheid op gewezen dat ze daar volgens dat VN-verdrag zelf voor moeten instaan?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het antwoord op die laatste vraag hebben we hier niet beschikbaar. Dat moeten we opvragen.

L-uren zijn de tolkuren die men kan inzetten in de leefsituatie. Daarnaast zijn er ook A-uren (tolkuren in het kader van arbeid, tewerkstelling) en O-uren (tolkuren in het kader van onderwijs). We denken dat de stijging van het aantal aangevraagde L-uren grotendeels kan worden toegeschreven aan het verhoogde tolkbewustzijn. Er is namelijk een toename van het gemiddeld jaarverbruik aan L-uren per persoon. Ook de groei van het aantal effectieve gebruikers speelt een rol. Samen met het groeiend aantal gebruikte L-uren stijgt ook de verplaatsingskost van de tolken.

Het huidige L-urencontingent is ontoereikend en we kunnen vermoeden dat de stijging zich nog verder doorzet. Een aanpassing van het L-urencontingent is dus noodzakelijk. We vertrekken immers, in een inclusieve visie, van het feit dat

mensen moeten kunnen communiceren, wat betekent dat een tolk voor doven en slechthorenden behoorlijk toegankelijk moet zijn.

In 2014 werd het urencontingent opgetrokken met 5 procent, namelijk van 9300 naar 9800 L-uren. We gaan er op dit ogenblik van uit dat er in 2015 8 procent meer vragen voor L-uren zullen zijn dan in 2014. Om aan die aanvragen te voldoen, zijn minimaal 784 extra L-uren noodzakelijk boven op het huidig urencontingent van 9800 L-uren. De voorbije maanden is een aanpassing aan de regelgeving voorbereid om hieraan tegemoet te komen.

Samen met Werk en Onderwijs is een overkoepelend besluit van de Vlaamse Regering opgesteld voor de tolken Vlaamse Gebarentaal. Daarbij wordt getracht de eenvormigheid van procedures en prijzen, die tussen Welzijn, Werk en Onderwijs was afgesproken, te formaliseren. Dit najaar zal er dus nog regelgeving aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd die rechtszekerheid biedt aan de dove gebruiker. Op deze manier bieden we vanaf 2015 een oplossing. Het moet ook toelaten dat in de toekomst op een meer structurele manier te laten gebeuren.

We hebben op dit ogenblik niet de intentie om een alarmbelprocedure op te zetten. De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal gaf in haar advies van 12 januari 2015 aan dat een alarmbelprocedure ten koste zou gaan van het gewenste gelijkheidsbeleid en dat een alarmbelprocedure een schending is van het recht op communicatie en toegankelijkheid van elke dove. Daarom is beslist dat een alarmbelprocedure er niet komt. Dit sluit aan bij het advies van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal van eind 2014.

Het Vlaams Communicatieassistentiebureau voor Doven (CAB) volgt, samen met de gebruikers en de tolken, het verbruik aan L-uren wel nauwer op. Zo is er een maandelijks overzicht van de verbruikte L-uren en wordt het CAB periodiek om een analyse en jaarlijkse beleidsaanbevelingen gevraagd. Ook dit sluit aan bij het advies van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal van eind 2014. Ook andere knelpunten, zoals het inspectieverslag Zorginspectie en antwoordtermijnen bij klachten, worden gezamenlijk en dus meer transparant besproken.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Minister, u geeft een beknopt antwoord, wat altijd aangenaam is. U zegt dat er voor 2015 voldoende tolkuren ter beschikking worden gesteld voor elke aanvraag, dat u daarop voorbereid bent. Ik wil heel expliciet vragen of dit uw antwoord is. Als we in december worden geconfronteerd met een tekort, kunnen we u daarop dan aanspreken?

Voor 2015 is er een oplossing binnen het huidige kader, en voor 2016 zullen we een structurele oplossing krijgen. Als dat uw antwoord is, ben ik daar zeer tevreden mee. Dat is wat we minimaal moeten aanbieden. Zorgen dat we de uren, die al laag zijn, effectief ook kunnen aanbieden aan de mensen.

Ik begrijp het advies van de adviescommissie die zegt dat zo'n alarmbel eigenlijk een schending van het recht is. Dat is waar, maar dat mag niet betekenen dat als er geen alarmbel komt, er weer situaties kunnen zijn die we hebben gekend, want dat is ook een schending van het VN-verdrag.

Die garantie moet worden geboden. Op termijn moet zelfs het contingent verhogen, want 18 uren is echt weinig om leefsituaties aan te pakken.

De heer Bart Van Malderen (sp.a): Minister, ik dank u voor het korte antwoord dat toch wel wat verduidelijking behoeft. U zegt – en daar ben ik op zich tevreden mee – dat er geen uren worden verspild. U stelt vast dat er meer verbruikers zijn en de participatie wat groter wordt, maar het lijkt mij dan logisch dat u ook een

realistische inschatting maakt van de behoeften en in functie van die behoeften een structureel antwoord biedt. Anders zullen we ieder jaar opnieuw die vraag moeten stellen. U kondigt een antwoord aan, maar wij weten niet hoe die structurele oplossing er dan uitziet. Dat is mijn eerste bijkomende vraag.

Minister, begrijp ik het goed dat u een besluit van de Vlaamse Regering voorbereidt – en dan is het positief dat u samenwerkt en afstemt met de collega's van Werk en Onderwijs – waar opnieuw in het besluit een aantal uren bijkomend worden vastgelegd en vastgeklikt op 8 procent, zijnde de 784 bijkomende uren die u hebt aangehaald? Als je er een, twee of drie uur boven zit – als het er al niet meer zijn, gelet op de vermoede onderconsumptie in het verleden –, dan is er opnieuw hetzelfde probleem als vorig jaar, namelijk dat er een besluit nodig is, dat de termijnen te kort zijn en dat het probleem van december eind januari wordt opgelost. Maar voor de mensen die het deksel op hun neus krijgen, is het op dat moment te laat. Is het niet beter om in plaats van uren vast te leggen in een besluit, gewoon een recht te openen en er vervolgens de nodige financiële middelen tegenover te zetten? Het zou toelaten om een realistische behoefte op een adequate manier te beantwoorden. Dan zijn al die alarmbelprocedures niet nodig.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De raming is dat er minstens 784 extra uren nodig zijn om aan de vragen van vijftien mensen tegemoet te komen. We zullen dat doen. Het systeem dat wordt ontwikkeld, is een systeem waarbij aan de hand van monitoring vrij snel kan worden nagegaan of er een probleem is of niet en waarbij de besluitvorming om de capaciteit beter aan te passen, veel gemakkelijker wordt gemaakt en geen zware administratieve weg moet volgen. We denken dat het op die manier een systeem is dat structureel is en de vragen kan oplossen.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Minister, u zegt dat het in orde komt en dat er genoeg uren zijn, maar structureel is het eigenlijk nog niet opgelost. Een flexibeler systeem, zoals ook de heer Van Malderen en vele anderen vragen, is veel logischer. Bovendien gaat het hier niet om een enorme budgettaire impact. Het is niet zo dat de vraag van dien aard is dat het een scheefftrekking van de begroting zou betekenen. Er zijn extra middelen voor nodig, maar in het totaalpakket van de begroting Welzijn zal dit niet het verschil maken. Het gaat om een principe.

Ik stel voor dat het parlement een voorstel van resolutie indient of zorgt voor een aanpassing van het decreet als er op korte termijn geen structurele oplossing komt.

De heer Bart Van Malderen (sp.a): Ik zie het niet helder. Minister, het lijkt me dat u toch nog bijkomende informatie zult moeten geven. Het lijkt me dat er al een systeem van monitoring is, dat misschien niet goed werkt, maar ik kan uit uw antwoord niet afleiden dat er een 100 procent garantie is dat er in december niet hetzelfde probleem als vorig jaar zal zijn. Ik blijf mijn suggestie herhalen om een recht in te schrijven waar vervolgens middelen tegenover worden gezet. Zo is men niet afhankelijk van welke administratieve procedure ook. Dat lijkt mij een veel heldere oplossing dan het hybride geval dat u voorlegt, minister.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het kinderdagverblijf Snoezel – 2868 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Griet Coppé aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de combinatie van inkomensgerelateerde en vrije kinderopvang op eenzelfde locatie – 2874 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Michèle Hostekint aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toepassing van de regelgeving inzake scheiding van inkomensgerelateerde en vaste prijs in de kinderopvang – 2903 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Mevrouw Freya Saeys (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, het kinderdagverblijf Snoezel in Roeselare werkt met twee ingangen: één voor de ouders die betalen volgens hun inkomen, de andere is voor Snoezel XL, dat gepromoot wordt als een luxecrèche met een vaste dagprijs en nieuw speelgoed en materiaal. Bijgevolg zitten kinderen in afzonderlijke ruimtes en komen ze in principe niet met elkaar in contact. Ook de verzorgers zijn toegewezen aan een van de twee crèches. Het gebeurt wel vaker dat één crèche de twee systemen hanteert, maar veelal zijn die dan op verschillende plaatsen gevestigd.

De crèche in Roeselare wijst er in de krant op dat zij niet anders kan dan de regels correct toe te passen. Die bepalen immers dat de twee systemen, inkomensgerelateerd (IKG) versus vaste dagprijs, gescheiden moeten blijven. Dat is al een aantal jaren het geval. In de praktijk levert dit echter vervelende en gesegregerde toestanden op.

Minister, in de beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin stelt u dat we de mogelijkheden onderzoeken van een mix van al dan niet inkomensgerelateerde plaatsen. Ook in de gedachtewisseling met Dieter Vanhecke, transitie-manager van Kind en Gezin, in het Vlaams Parlement op 8 juni komt datzelfde onderzoek ter sprake. De werkgroep bestaande uit gebruikers, zorginspectie, partners en Kind en Gezin zelf, zou immers onderzoeken of een zogenaamde IKG-mix mogelijk is en aan welke voorwaarden.

Minister, hoever staat de werkgroep met zijn onderzoek aangaande de IKG-mix? Zijn de voorwaarden voor een IKG-mix inmiddels al bepaald? Zo ja, welke zijn ze? Zo niet, wanneer mogen we ze verwachten? Hoe verklaart u dat Kind en Gezin in de pers verklaart dat de crèche Snoezel het kluwen aan regels iets te krampachtig heeft geïnterpreteerd, terwijl zowel in de beleidsnota Welzijn 2015-2019 als tijdens de evaluatie van het decreet Kinderopvang verklaard wordt dat een onderzoek loopt om een IKG-mix mogelijk te maken en dat in de brochures van Kind en Gezin zeer duidelijk wordt gesteld dat een mix op één locatie onmogelijk is?

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Mevrouw Griet Coppé (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, in mijn thuisstad is natuurlijk nogal wat commotie ontstaan over de krantenberichten over de combinatie van inkomensgerelateerde en vrije kinderopvang.

Binnen de zelfstandige kinderopvang bestaan er twee stelsels: de inkomensgerelateerde opvang en de opvang met vaste dagprijs waar de prijs vrij kan

worden bepaald door de ondernemer. Tot op vandaag kunnen beide stelsels niet gecombineerd worden onder één dak. De organisator kiest welke locaties aan de subsidievoorwaarden voldoen. Alle plaatsen in die locatie moeten dan ook aan de subsidievoorwaarden voldoen. Een mix is bijvoorbeeld niet mogelijk.

Ondernemers zoeken naar creatieve oplossingen waarbij de aanbieder beide soorten opvang toch kan combineren op dezelfde locatie. De crèche van de betrokken ondernemer was vroeger gelegen in een kleine locatie, maar is verhuisd naar een grotere locatie waar er geen uitbreiding van inkomensgerelateerde plaatsen mogelijk was omdat de zorgregio reeds volledig was ingevuld. Om met de regelgeving in orde te zijn, wordt dan in twee ingangen voorzien.

Dergelijke situatie doet zich onder andere voor in Roeselare. Deze casus haalde recent het nieuws. De uitbaters verwijzen naar Kind en Gezin. Kind en Gezin zei dat de combinatie tussen het vrije stelsel en het inkomensgerelateerde stelsel geen probleem was, op voorwaarde dat de opvang apart toegankelijk zijn. In de pers was sprake van een 'luxe-opvang' en een opvang waar ouders betalen volgens inkomen. Volgens Kind en Gezin zitten de twee systemen volledig anders in elkaar en zou het moeilijk zijn om de opvang goed te beheren als de twee systemen door elkaar lopen. "Door alles op te splitsen, vermijden we ook eventuele fraude", zo stelt Kind en Gezin in de krant.

De problematiek is geen nieuw gegeven. Dat blijkt ook uit de beleidsnota Welzijn, waarin de minister belooft een mix tussen inkomensgerelateerde en vrije plaatsen te onderzoeken naar aanleiding van het nieuwe decreet over kinderopvang van baby's en peuters. Dit incident toont aan dat dat inderdaad de juiste weg zal zijn. Men moet met gezond verstand bekijken hoe er oplossingen kunnen worden gevonden.

Ik citeer uit de beleidsnota: "In overleg met de diverse actoren gaan we daarbij aan de slag met de lessen uit de ervaringen van de opstartfase, zodat we op basis van deze evaluatie en in functie van kwaliteitsvolle en flexibele kinderopvang, waar mogelijk bijsturen, vereenvoudigingen kunnen doorvoeren en drempels kunnen wegnemen. Onder meer onderzoeken we hierbij de mogelijkheden van een mix van al dan niet inkomensgerelateerde plaatsen en evalueren we bestaande praktijken inzake de toepassing van de bepaling met betrekking tot de respitdagen."

Ook tijdens de gedachtewisseling van 6 mei 2015 over de uitvoering van het decreet houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters kwam deze problematiek ter sprake. Kind en Gezin stelde toen: "De werkgroep zal voorts onderzoeken of een zogenaamde IKG-mix mogelijk is en aan welke voorwaarden. Dat betekent dat er in dezelfde voorziening zowel plaatsen kunnen zijn met een vrij als met een inkomensgerelateerd tarief. Thans moet een voorziening, gesubsidieerd voor inkomenstarieven, alle plaatsen volgens hetzelfde tarief aanbieden." Dat kan natuurlijk zorgen voor verwarring. Door de berichten in de pers is er heel veel heisa ontstaan, niet alleen in Roeselare zelf, maar in de volledige regio. We zijn er overal op aangesproken dat dit geen goede manier is van organisatie van kinderopvang en zeker niet de meest democratische manier.

Minister, hoe kunnen de aanbieders van IKG-kinderopvang, wanneer ze zich verplaatsen naar een andere locatie en meer opvang willen aanbieden, hun opvang uitbreiden indien er voor de zorgregio geen IKG-plaatsen meer beschikbaar zijn? Zijn twee afzonderlijke ingangen verplicht om de subsidies uit beide stelsels te ontvangen?

Welke stappen hebt u intussen gezet in het uitwerken van een IKG-mix in de kinderopvang? Ik denk dat dit, naar aanleiding van dit incident, enige spoed zal vereisen.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint (sp.a): Voorzitter, ik sluit mij hier graag bij aan. Ik zal de hele problematiek niet volledig opnieuw schetsen. Ik denk dat dat uitvoerig is gebeurd door de vorige sprekers.

Het is inderdaad zo dat er commotie is ontstaan in het kinderdagverblijf in Roeselare omdat dat kinderdagverblijf werkt met twee gescheiden ingangen: één voor de luxeopvang, met een vaste dagprijs, en één voor de ouders die betalen volgens hun inkomen. De ouders hebben het over de margi-kant en de luxe-kant. Dat zegt wel iets, denk ik. Dat de ouders zelf naar de pers zijn gestapt met die verhaal, zegt ook wel iets over de verontwaardiging die hierover is ontstaan. Het is inderdaad zo dat in die crèche de kinderen niet alleen in afzonderlijke ruimtes zitten en niet met elkaar in contact komen, maar ook afzonderlijk materiaal krijgen. Naar het schijnt krijgt de ene groep tweedehandsmateriaal en de andere luxueus speelgoed en materiaal. Ook de kinderverzorgsters worden apart toegewezen aan de kinderen. Op die manier is er een zeker commotie – ik druk mij zacht uit – ontstaan.

In een reactie wijst de uitbaatster erop dat ze deze regeling noodgedwongen toepast omdat de huidige regelgeving nu eenmaal een opsplitsing vereist. De regels vereisen dat de twee systemen, inkomensgerelateerde versus vaste dagprijs, gescheiden moeten blijven. Dat is volgens haar ook de reden dat ze twee huisnummers moest aanvragen. Ze stelt dat ze bereid is om de IKG-opvang voor iedereen open te stellen, maar dat ze daarvoor geen erkenning heeft. Om die reden is ze noodgedwongen overgeschakeld naar het systeem zoals het vandaag bestaat.

Omdat de IKG-opvang goedkoper is, is die altijd volzet, en heeft de luxecrèche volgens de uitbaatster nood aan meer marketing. Dat is waarom ze de ouders probeert te overtuigen met nieuwe materialen, meer luxueus speelgoed. Ze doet dat dus noodgedwongen, door het systeem dat er vandaag is. Ze profileert zich dus uitdrukkelijk als luxecrèche, als tegenwicht voor het andere systeem.

Kind en Gezin bevestigt dat de crèche in Roeselare volgens de regels werkt, maar zegt dat het niet de bedoeling is dat er een strikt gescheiden opvang is. Alleen zitten de twee systemen volledig anders in elkaar en is het verplicht om de twee systemen boekhoudkundig en administratief uit elkaar te houden. Zoals mevrouw Saeys heeft gezegd, werden de regels volgens Kind en Gezin te strikt geïnterpreteerd. Anderzijds wijst Kind en Gezin erop dat het moeilijk is om de opvang goed te beheren als de twee systemen door elkaar lopen. Door alles op te splitsen wordt tevens eventuele fraude vermeden.

Minister, het is mij – en blijkbaar niet alleen mij – niet helemaal duidelijk.

Hoe evalueert u de toepassing van de regelgeving zoals die werd gedaan in de crèche in Roeselare? Is die strikte scheiding naar uw oordeel geen vorm van segregatie, of wekt ze op zijn minst niet de perceptie dat te zijn?

Hoe rijmt u uw voornemen om meer in te zetten op kwalitatieve opvang van kansarme kinderen, met dit voorbeeld waarbij kinderen binnen eenzelfde crèche anders worden behandeld en niet over dezelfde opvang, materiaal en speelgoed kunnen beschikken? Dat is mij dunkt toch minstens naar perceptie een zeer kwalijk iets.

Is de huidige regelgeving waarbij de IKG en vaste dagprijs, boekhoudkundig en administratief uit elkaar dienen te worden gehouden, geen aanleiding om precies tot deze vorm van gescheiden opvang te komen en een discriminatie tussen ouders die luxeopvang wel of juist niet kunnen betalen wordt aangemoedigd?

Zijn er binnen de huidige regelgeving strikte regels in die zin vastgelegd of betreft het louter een virtuele scheiding op basis van boekhoudkundige en administratieve bepalingen, zoals Kind en Gezin wil laten verstaan?

Zijn er meerdere crèches gekend die de twee systemen naast elkaar hanteren of is precies het lokaliseren van de twee systemen op eenzelfde plaats de aanleiding tot het strikt toepassen van de regelgeving?

Minister, ik kom tot de misschien wel belangrijkste vraag. Zult u de regelgeving of 'het kluwen aan regels', zoals Kind en Gezin het noemt, aanpassen opdat dit soort van gescheiden opvang binnen eenzelfde crèche in de toekomst vermeden kan worden? Zult u, zoals aangekondigd in uw beleidsnota, het initiatief nemen om een combinatie van inkomensgerelateerde opvang en vrije prijs mogelijk te maken?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Dat dit eraan zat te komen, was misschien voorspelbaar. De manier waarop het hier naar voren kwam, was wellicht niet voorspelbaar, maar dat er conflicten zouden zijn doordat de mix niet mogelijk is, was wel voorspelbaar. Intussen twee jaar geleden werd een decreet goedgekeurd door de N-VA, CD&V en sp.a, waarbij Groen een hele reeks kanttekeningen heeft geplaatst. We wezen erop dat er een aantal structurele, fundamentele problemen in zaten. Die uiteten zich. Dit is er een uiting van. Dit is niet volledig de verantwoordelijkheid van een crèche die de regels te strikt of te rigide interpreteert; dit is een structureel probleem van de regelgeving.

Als er verschillende vormen van subsidiëring zijn en men niet zomaar kan uitbreiden binnen verschillende vormen, dan zijn er twee opties. Ofwel blijven de gebouwen leeg staan, iets wat op een aantal plaatsen gebeurt. Ofwel maken mensen een combinatie, en dat kan leiden tot de kakofonie die we nu zien in Roeselare. We willen geen van beide en dus moeten we het decreet Kinderopvang structureel durven herbekijken.

Een werkgroep heeft de mix onderzocht. Ik wil me graag aansluiten bij de vraag die daarover werd gesteld. Komt er snel een mogelijkheid of niet? Zelfs als er een mix is, zijn er weer andere, nieuwe problemen. We moeten misschien heel het financieringssysteem herbekijken.

Ik wil nog wel de kanttekening maken dat de manier waarop de regels worden toegepast – de regels vormen een kluwen, ze zijn onlogisch en ze zijn niet interessant – te verregaand is. Het is nooit de bedoeling geweest van een regelgever om te zeggen dat de ene crèche tweedehandsspeelgoed krijgt en de andere crèche nieuw speelgoed. Zelfs binnen het kluwen van de regelgeving kunnen we naar een zachtere manier gaan om de combinatie mogelijk te maken. Ik wilde dit meegeven, maar wat we vandaag niet doen, is het proces maken van deze ene crèche, wel van het beleid dat een averechtse impact heeft.

Minister, ik heb nog een bijkomende vraag. Mevrouw Hostekint vraagt of u een zicht hebt op het aantal plekken dat een dergelijke combinatie maakt en wat dat betekent. Ik zou u willen vragen of u een zicht hebt op het aantal plekken met leegstand of op het aantal crèches die wel willen uitbreiden, maar dat niet doen omdat ze niet in de juiste categorie passen en geen mix kunnen of willen maken. Soms is het gewoonweg niet mogelijk om twee deuren te plaatsen, waardoor een hele verdieping in een gebouw leeg blijft staan hoewel er daar perfect kinderopvang georganiseerd zou kunnen worden. Er is net een uitbreidingsronde kinderopvang geweest van Kind en Gezin. Ik veronderstel dat u momenteel een goed zicht hebt op het aantal niet beantwoorde vragen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, dames en heren, allereerst moet ik toch even opmerken dat de verhalen zoals ze in de pers zijn verschenen – ik zal het voorzichtig zeggen – ongenueanceerd en eerder onvolledig zijn. U kent allemaal het concept van onze Vlaamse kinderopvang. We proberen de normen voor iedere uitbater gelijk te trekken. We hebben een trap 1 waarin men vrij het tarief mag bepalen, maar waarin men ook slechts een beperkte overheidssubsidiëring kan krijgen. En dan is er een trap 2 waarin men zich engageert om een inkomensgerelateerd tarief te vragen en men een aanzienlijke overheidssubsidie krijgt. Omdat de overheid dit moet financieren, is het aantal plaatsen van trap 2 geprogrammeerd. Ze worden in uitbreidingsrondes stelselmatig verder ontwikkeld.

Kind en Gezin heeft natuurlijk op geen enkele manier gesteld dat er een scheiding moet worden gemaakt tussen kinderopvang voor beter bemiddelde gezinnen tegenover kinderopvang voor arme gezinnen. Ik heb begrepen dat dit door de initiatieven een beetje geaccentueerd werd om het prijsverschil te kunnen verantwoorden. Evenmin heeft Kind en Gezin gesuggereerd of verwacht dat kinderen apart zouden moeten spelen.

De essentie van het verhaal is dat er nu eenmaal verspreid over heel Vlaanderen zowel kinderopvang is waar men betaalt volgens een vaste prijs, een vrije prijs, alsook kinderopvang waar men betaalt volgens het inkomen. U weet dat we ernaar streven om zo veel mogelijk inkomensgerelateerde kinderopvang te organiseren. We blijven daarin investeren. Ik knoop weer aan bij wat voor de vakantie werd gelanceerd: de uitbreidingsronde die nu loopt en waarvoor 5 miljoen euro is vrijgemaakt voor minstens 835 inkomensgerelateerde plaatsen.

Bovendien is het ook een duidelijke keuze geweest van de regering om het ondernemerschap in de kinderopvang te stimuleren en om toe te laten dat er vergunde kinderopvang blijft bestaan waar men zelf de prijs bepaalt en waar er vergunningsvoorwaarden zijn, maar geen bijkomende subsidievoorwaarden.

Ik ga concreet in op de organisator in Roeselare. Dit is een organisator die enerzijds een initiatief heeft waarvoor de initiatiefnemer subsidies krijgt zodat ze inkomensgerelateerd kan werken. In deze locatie gelden de bijkomende subsidievoorwaarden zoals bijvoorbeeld rekening houden met de voorrangsregels. Daarnaast heeft de initiatiefnemer er zelf voor gekozen om ook nog een initiatief te runnen waarvoor ze geen subsidies krijgt. Voor de twee verschillende initiatieven heeft de organisator dus twee aparte vergunningen, zodat ook duidelijk de subsidies en de administratie gescheiden kunnen worden. Dat gebeurt vaker, maar het is eerder uitzonderlijk dat dit op een dezelfde fysieke plaats gebeurt.

Er is dus absoluut geen onderscheid ten aanzien van de kinderen. De kinderen kunnen samen spelen, ze krijgen dezelfde begeleiding en verzorging. Voor de organisatie van beide initiatieven en het aanbieden van spelmateriaal wordt geen onderscheid gemaakt voor de verschillende initiatieven. Het vergunningsbesluit zegt hierover dat de organisator van groepsopvang in een infrastructuur voorziet die veilig en gezond is en die bestemd is om kinderen op te vangen. Het is de verantwoordelijkheid van de organisator om beide locaties kindvriendelijk in te richten, het is de eigen keuze van de organisator of hij dit doet met tweedehands of met nieuw materiaal.

Er wordt terecht opgemerkt dat Kind en Gezin onderzoekt of er al dan niet een IKG-mix mogelijk is. Zoals u weet, staat dit op de agenda van de zogenaamde Voortgangsgroep, die het decreet onder de loep neemt en voorstellen formuleert inzake deregulering.

We geven hier wel onmiddellijk mee dat de sector zich er heel goed van bewust is dat het niet evident is en dat er wel wat aandachtspunten zijn. Maar in de schoot van de Voortgangsgroep van het decreet Baby's en peuters is beslist om dit toch verder te onderzoeken.

Ik geef enkele voorbeelden van aandachtspunten die ook door de sector worden gesignaleerd. Zo zouden gezinnen die op de niet-inkomensgerelateerde plaatsen zitten van de initiatiefnemer kunnen verwachten om zo snel mogelijk ook op een inkomensgerelateerde plaats terecht te komen. Men zal de niet-inkomensgerelateerde plaatsen als een soort wachtplaats gebruiken, waardoor gezinnen met een lager inkomen mogelijk moeilijker een plaats krijgen, omdat die plaatsen altijd worden ingenomen door de wachtenden. Het wordt voor een organisator niet evident om een goed opnamebeleid te voeren. Hoe ga je als organisator beslissen wie wel en wie niet in het inkomensgerelateerde systeem mag stappen? Je moet er ook voor zorgen dat de mix geen bijkomende administratieve last is voor de voorzieningen, bijvoorbeeld om bij te houden wie wel en wie niet in het inkomensgerelateerde systeem zit, wie wanneer verschuift en wie niet, voor welke prestaties men subsidies kan krijgen en voor welke niet. Vanwege deze aandachtspunten, waarmee men binnen de Voortgangsgroep aan de slag gaat, is de zogenaamde IKG-mix tot nu toe niet mogelijk en wordt inderdaad gesteld dat organisatoren voor een locatie met subsidies voor inkomenstarief dit inkomensstarief moeten toepassen voor alle kinderen.

De organisator in Roeselare kan dus perfect één locatie maken van haar initiatief. Maar dan moet zij wel van alle gezinnen een inkomensgerelateerde bijdrage vragen. Deze initiatiefnemer heeft gekozen voor een gescheiden werking. We kennen nog voorbeelden, waarbij bijvoorbeeld op de benedenverdieping een voorziening werd gehuisvest met subsidies voor inkomenstarief, terwijl er op de bovenverdieping een opvang is met enkel basissubsidie waar ouders een vrije prijs betalen. De regelgeving zegt absoluut niet dat er geen gemeenschappelijke activiteiten mogen worden georganiseerd of dat er geen gedeeld gebruik van speelgoed mag zijn.

De mogelijkheid van de IKG-mix wordt verder onderzocht omdat hij ook een aantal kansen biedt. Zo valt de rem op het ondernemen weg. Iedereen heeft altijd de mogelijkheid om uit te breiden tot zijn maximale mogelijke capaciteit en zelf in de hand te houden welk inkomen uit de ouderbijdrage zij of hij hiertegenover zet. Het geeft dus meer ondernemersruimte en vergroot de economische leefbaarheid voor de organisator.

Er zijn heel veel varianten van dit systeem mogelijk, van enerzijds systemen waarbij door de overheid strikt geregeld wordt welke ouders op de plaats met inkomenstarief moeten komen, bijvoorbeeld de ouders met de laagste inkomens, tot anderzijds een systeem waarbij de organisatoren zelf bepalen hoe ze ouders toeleiden naar de verschillende plaatsen met of zonder inkomenstarief. Zo krijgt bijvoorbeeld wie eerst komt een plaats met inkomenstarief en kan, als er een plaats vrijkomt, de eerstvolgende doorschuiven. In zijn meest extreme vorm zou het zelfs denkbaar kunnen zijn dat een ouder op bepaalde dagen volgens inkomenstarief komt omdat er dan een plaats is, en op andere dagen een vrije prijs betaalt.

Concreet werd door de Voortgangsgroep samen met de sector beslist dat eerst vanuit de praktijk zal worden bekeken welke concrete ideeën en goede praktijken men heeft om dit waar te maken. We weten dat een beperkt aantal initiatieven een beleid hebben rond een gescheiden werking op één locatie of aangrenzend. Die evaluatie volgt blijkbaar, gezien de afspraken met de Voortgangsgroep, de volgende weken. Ik neem aan dat Kind en Gezin er een idee van heeft waar die praktijken zich situeren.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Mevrouw Freya Saeys (Open Vld): Minister, dank u voor uw uitgebreide toelichting. Zoals u zei, zijn er zowel voor- als nadelen aan een mix. Wat mij betreft, is een IKG-mix echt noodzakelijk om eerst en vooral bijkomende plaatsen te creëren en om de zelfstandige kinderopvang verder te stimuleren. We zien wel dat de hoeveelheid regeltjes die men op dit moment oplegt opnieuw tot kafkaïaanse toestanden leidt. Daarom pleit ik ervoor om die regulitis verder aan te pakken. Het is logisch dat een zelfstandige kinderopvang zoekt naar mogelijkheden om de niet-inkomensgerelateerde plaatsen toch te kunnen promoten. Er ontstaat immers een concurrentie tussen de inkomensgerelateerde en de dagprijsplaatsen. Elke persoon heeft natuurlijk liever een inkomensgerelateerde plaats. Ik pleit ervoor om daar zeker verder werk van te maken. Minister, gaat u eerst een trial organiseren om te bekijken of dat in de praktijk werkt? Of gaat men toch proberen om dat onmiddellijk algemeen door te voeren?

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Mevrouw Griet Coppé (CD&V): Minister, dank u voor uw uitgebreide antwoord. Het is belangrijk dat u zegt hoe ongenueanceerd het verhaal in de pers is gekomen. We werden daar allebei heel erg op aangesproken. Niemand begrijpt dat de overheid de wens zou hebben om een scheiding te maken tussen de bemiddelde en de niet-bemiddelde ouders, wat dan vooral zou afstralen op de kinderen. Daarom herhaal ik nog eens goed dat er tot nu toe twee trappen zijn: de vrije en de inkomensgerelateerde. En dat u gaat onderzoeken hoe een IKG-mix kan worden gerealiseerd.

U zegt dat u op zoek gaat naar good practices om de inkomensgerelateerde mix te kunnen waarmaken. Kunt u daar een timing voor geven? Wanneer zullen we daar vorderingen in maken? De situatie in Roeselare moet zo snel mogelijk worden opgelost. De ondernemster vraagt om zo snel mogelijk meer inkomensgerelateerde plaatsen te krijgen. Ze heeft de pers gehaald, maar het is jammer dat hierdoor de kinderopvang en de uitgewerkte regelgeving worden besmet. Het is goed dat het ondernemerschap in de kinderopvang blijft, maar zonder dat er onderscheid is tussen de kinderen, het speelgoed en gemeenschappelijke initiatieven. Dat kan niet genoeg worden herhaald. Iedereen moet weten wat de visie van Vlaanderen is op de subsidies voor kinderopvang.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint (sp-a): Minister, we zijn het er allemaal over eens dat dit soort situaties naar de perceptie zeer moeilijk verdedigbaar zijn en zelfs onaanvaardbaar zijn. Als men toont dat er eigenlijk twee soorten ouders en kinderen zijn en dat er dus twee soorten opvang zijn met ander materiaal, dan is dat niet alleen nefast maar ook niet meer van deze tijd. U wijst op de verantwoordelijkheid van de organisator die dit mogelijk maakt. Het lijkt me op zijn minst ook de verantwoordelijkheid van Kind en Gezin om ervoor te zorgen dat dit soort situaties niet bestaan. U zegt dat de regelgeving helemaal niet oplegt dat kinderen niet samen zouden mogen spelen of dat ze ander speelgoed moeten krijgen. Het zou er nog maar aan mankeren! Blijkbaar belet de regelgeving dat ook niet.

Er is aangehaald dat in de hoorzitting door Kind en Gezin is gezegd dat een mix van inkomensgerelateerde en vaste prijzen ervoor kan zorgen dat er verwarring of zelfs afgunst ontstaat bij de ouders en dat dit met de nodige zorgvuldigheid moet worden onderzocht. Als er één situatie is die verwarring en afgunst bij kinderen en ouders doet ontstaan, dan is het dergelijke situatie, en die moeten worden vermeden. Er moet hier zo snel mogelijk een oplossing voor worden gezocht. Dit heeft heel wat commotie teweeggebracht, niet alleen in de pers,

maar ook bij de ouders die zelf met het verhaal naar de pers zijn getrokken. Dat zegt wel iets over het gevoel dat ouders maar ook kinderen hieraan overhouden.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Dit is gewoon geen aanvaardbare situatie!

U hebt uitgelegd dat er effectief wordt gezocht, ondanks de vele bedenkingen, naar een IKG-mix. Die bedenkingen zijn niet zomaar opzij te schuiven. Ik snap dat de sector zegt dat de IKG-mix moeilijk te realiseren zal zijn. Het subsidie-systeem is zodanig opgesteld dat het een kluwen is. Ook al gaat het om een recent decreet, we moeten de financiering durven herbekijken met een open vizier.

De perceptie zou kunnen zijn dat IKG-plaatsen meestal gaan naar kinderen in kansarmoede of van minder begoede mensen en dat de plaatsen met een vrij tarief naar de rijkere mensen gaan. De realiteit is vaak andersom. Om aanspraak te maken op een IKG-plaats, moet je er goed op tijd bij zijn en je vaak al inschrijven voor de geboorte. In de realiteit is te merken dat het gemiddelde inkomen van kinderen in IKG-plaatsen juist hoger is dan in de vrijetariefplaatsen. Zelfs al zou dat het doel zijn van het systeem, dan wordt het doel niet bereikt.

Ik denk niet dat we voorstander zijn van een systeem met twee maten en twee gewichten, maar wel van een systeem waarbij elk kind een goede plaats heeft in de opvang en waarbij op basis van de draagkracht van de ouders een bijdrage wordt geleverd. Die bijdrage is al zeer hoog, ook al heb je een mooi inkomen. De prijs die je betaalt, zelfs in inkomensgerelateerde opvang, is een stevige hap uit het gezinsbudget.

De heer Bart Van Malderen (sp.a): Minister, waar zaten Kind en Gezin en de inspectie? De mevrouw in kwestie zegt dat ze contact heeft gehad met Kind en Gezin. Is er dan op geen enkel moment vastgesteld dat het om twee initiatieven gaat op hetzelfde adres? Is er ondertussen met het verblijf contact opgenomen? In een van de journaals verklaarde de uitbaatster in kwestie dat ze Kind en Gezin wel zou geloven als die zegt dat dit wel een heel ver doorgedreven consequentie is van de regelgeving en dat ze bereid is om dit op te lossen, mits ze het van de minister zelf zou horen. We zijn met deze commissie live in uitzending. Ik weet niet of de dame in kwestie aan het volgen is, maar het zou nuttig zijn om te weten in hoeverre er vanuit de administratie op dit en andere gevallen op een gepaste manier wordt gereageerd en om hieraan te remediëren. Op die manier vermijden we dat we elke maand opnieuw met een dergelijk incident worden geconfronteerd.

U zegt dat er zoveel mogelijk moet worden gegaan naar inkomensgerelateerde opvang. Dat kunnen we onderschrijven, maar er is wel meer mogelijk dan wat vandaag gebeurt.

De oproep die eind juli is gelanceerd, kan dit probleem niet oplossen. Daarover hebben we al vaak gediscussieerd. Het is goed om te zeggen dat we naar een systeem zoeken dat gemengd organiseren mogelijk maakt, maar je zult er de nodige middelen tegenover moeten zetten om die vraag naar inkomensgerelateerde kinderopvang te lenigen. Voor 2015 is dat heel duidelijk niet gelukt. Misschien heeft de minister-president in de Septemberverklaring voor 2016 en volgende jaren wel goed nieuws. 2015 is niet echt succesvol gebleken op dat vlak.

Minister Jo Vandeuren: We zijn het jaar opnieuw begonnen. Ik weet het wel: het is bon ton om in de kinderopvang het geweer te richten op Kind en Gezin en op de administratieve overlast, en dat gaat erin als zoete koek. Ik wil dat allemaal wel geloven, maar een aantal zaken moeten in de juiste context worden

geplaatst. Het decreet gaat uit van de redenering dat we drie formules van kinderopvang hebben. Qua normering, kwaliteit enzovoort moeten ze zoveel mogelijk uniform zijn.

In systeem één mag je als ondernemer je tarief aan de ouders vrij bepalen. Uiteraard is daar bijna geen programmatie aan verbonden, want je mag dat zelf en de overheid draagt maar heel beperkt bij. De logica is dat als de overheid verwacht dat de uitbater aan de ouders een tarief vraagt dat rekening houdt met het inkomen van de ouders, die overheid een subsidie moet geven om de exploitatie rond te krijgen. Het tweede systeem noemen we inkomensgerelateerd. Daar heeft de overheid, ook in 2015, een behoorlijk budget voor veil gehad. Het derde systeem zijn de voorzieningen die extra aandacht besteden aan zeer kwetsbare kinderen, en daarvoor geeft de overheid een extra subsidie. Ook die trap wordt in de begroting 2015 uitgebreid.

De redenering van het decreet is dat de overheid een aantal jaren bijzonder veel geld – belastinggeld dus – zal moeten investeren om de kinderopvang in Vlaanderen verder te ontwikkelen. We hebben dat in de vorige legislatuur gedaan, en we moeten dat nu opnieuw doen. Dat betekent elk jaar, in functie van de budgettaire mogelijkheden, nagaan hoe we bijkomend kunnen investeren. Die budgetten moeten dienen om het volume, het aantal plaatsen kinderopvang en liefst de inkomensgerelateerde kinderopvang, uit te breiden, en anderzijds om ervoor te zorgen dat de financiering voor alle uitbaters en aanbieders van kinderopvang gelijk wordt getrokken. Ook daar moeten we nog een traject afleggen, want er is een historisch verschil in de financiering tussen sommige initiatiefnemers in de sector kinderopvang.

De consequentie van dat concept is dat je kinderopvang hebt waarbij de ouders het tarief moeten betalen dat de kinderopvanguitbater denkt te moeten vragen om een levensvatbare kinderopvang te hebben, en andere kinderopvang waarbij je een inkomensgerelateerd tarief hebt. Ouders moeten een voldoende geïnformeerde keuze kunnen maken. Het inkomensgerelateerde aanbod moet nog enkele jaren in capaciteit groeien.

Er is geen regeldrift geweest bij Kind en Gezin om iemand die twee soorten kinderopvang installeert met een aparte speelplaats en tweedehands speelgoed, te verbieden. Als u suggereert dat Kind en Gezin nieuwe regels maakt om te zeggen dat dat allemaal niet mag... Ik ga ervan uit dat iedereen beseft dat we een eerste trap hebben, vrij tarief, een tweede trap, inkomensgerelateerd tarief, waarvan de groei gelinkt is aan de budgettaire mogelijkheden, en een derde trap voor kinderen uit kwetsbare gezinnen.

In heel de regelgeving van Kind en Gezin is er nergens gezegd of geschreven – misschien zelfs nooit gedacht – dat verschillende initiatieven die vergund zijn, in welke trap ook, niet samen zouden mogen spelen, het speelgoed niet zouden mogen delen. Dat is nooit aan de orde geweest bij Kind en Gezin. Er is dus ook nooit gezegd dat men daarover regelgeving zou moeten organiseren. Het is de gezonde logica dat op dat vlak alleen de kwaliteit een argument is, en niet dat we nog allerlei strikte regels maken. Integendeel, de dereguleringsopdracht is net om uit te zoeken hoe we ons kunnen concentreren op het essentiële en niet alles in kleine, gedetailleerde regels moeten vastleggen.

Over de mix van de twee systemen bestaan in de voortgangsgroep en bij de voorzieningen op het terrein gemengde gevoelens of dat een goede piste is. Als zou blijken dat je in een systeem een vaste prijs betaalt en als eerste mag inschuiven als er een inkomensgerelateerde plaats vrijkomt... Het is nog altijd de bedoeling van het systeem om in de inkomensgerelateerde kinderopvang voorrangregels te respecteren voor mensen met een laag inkomen. Het is heel wijs

dat die werkgroep nadenkt over de mogelijke positieve en perverse effecten van het feit dat je zou toelaten dat je de twee systemen mag mixen.

Als een organisator zou accentueren dat er een verschil in kinderopvang is in één organisatie, dan zullen er ouders zijn aan wie een vast tarief wordt gevraagd, en anderen zullen een inkomensgerelateerd tarief moeten betalen, en dan krijg je een discussie in die opvang waarom de ene dit tarief betaalt en de andere een ander tarief. Er zal een spanning over die keuze zijn.

Het is dus bijzonder wijs dat de mensen die daarover spreken – Kind en Gezin doet dat zonder a priori –, goed nadenken over de voors en tegens van dat systeem. Een voor zou kunnen zijn dat de zin voor ondernemen toeneemt en dat er een positieve dynamiek ontstaat inzake capaciteit en kwaliteit. Evengoed is het belangrijk na te gaan wat de negatieve aspecten zijn.

Denken dat dat de spanning zal wegnemen, is een grote illusie. Je kunt je al inbeelden wat het betekent als je aan de ouders moet uitleggen dat er nu eenmaal maar een beperkt aantal plaatsen zijn. Er moet grondig over worden nagedacht.

Er is me gevraagd of dat ik dat in één keer ga invoeren. Het antwoord is natuurlijk 'neen'. We moeten eerst op het terrein testen of zoiets kan functioneren en welke de randvoorwaarden zijn om het succesvol te maken. Nu de indruk wekken dat Kind en Gezin er weer een 'regelgevend zootje' van heeft gemaakt, vind ik echt de waarheid geweld aandoen. Ik wil echt opkomen voor het agentschap. Het decreet heeft een bepaalde visie op het ondernemerschap en de toegang tot de kinderopvang voor iedereen. De overheid investeert er systematisch enorm veel geld in. Dit soort van situaties is voor een deel het gevolg van het feit dat men op een bepaalde manier het verschil heeft willen benadrukken. Als het over een IKG-mix gaat, zullen we er ook over moeten spreken.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Mevrouw Freya Saeys (Open Vld): Er wordt hier de nadruk gelegd op het speelgoed en het materiaal, maar voor mij is de essentie toch dat er twee ingangen en aparte ruimtes zijn. Het kan inderdaad niet de bedoeling zijn dat nieuw speelgoed en materiaal enkel gebruikt wordt in de kinderopvang tegen een vaste dagprijs. We kunnen er toch niet omheen dat er nog altijd bepaalde regels worden opgelegd die tot bepaalde zaken leiden.

Minister, u hebt gelijk dat een werkgroep zich moet bezinnen over de IKG-mix. Zo'n mix zal voor- en nadelen hebben. Voor het creëren van plaatsen en het stimuleren van zelfstandige kinderopvang, zou dit een goede zaak zijn.

– *Mevrouw Katrien Schryvers treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Mevrouw Griet Coppé (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord.

Ik wil, zoals de minister, ook nog eens herhalen dat Kind en Gezin er geen 'regelgevend zootje' van heeft gemaakt. Als we hier de feiten horen en wat de ondernemer in de pers heeft gebracht, blijkt dat de ondernemer gebruik heeft gemaakt van de pers om uiteindelijk meer inkomensgerelateerde plaatsen te krijgen. Het blijft belangrijk – en dat kunnen we niet genoeg herhalen – dat bij trap 2, de inkomensgerelateerde plaatsen, de voorrangregels ook verder in acht moeten worden genomen zodat er uiteraard een mix van kinderen is en er kinderen van mensen met een laag inkomen kunnen worden opgenomen.

Hopelijk lukt het de werkgroep om te onderzoeken hoe er definitief een oplossing kan worden gevonden om een IKG-mix te realiseren, want het blijft een uitdaging om er een juiste regelgeving tegenover te plaatsen.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint (sp-a): Minister, u vindt dat we wat liever moeten zijn voor Kind en Gezin en ik wil dat best zijn. Het is zo dat zij de controle doen op de regelgeving en het beleid zoals het bestaat. U zult het mij dus ook niet kwalijk nemen dat ik naar u kijk als ik zeg dat er toch wel iets schort als dergelijke situaties ontstaan.

Ik denk dat we het met z'n allen eens zijn dat zulke situaties moeten worden vermeden en dat niemand hier beter van wordt. U zegt dat het de verantwoordelijkheid van de uitbater is. Dat zal zo wel zijn, maar niemand belet het hem vandaag om het op die manier te doen. De uitbater zegt dat hij van Kind en Gezin twee aparte huisnummers heeft moeten aanvragen om zijn crèche zo uit te baten. Dan ontstaat er al een beeld van segregatie. Als blijkt dat die kinderen ook niet eens met elkaar in contact komen en dat ze apart speelgoed krijgen, dan creëert dat toch het beeld dat het ene kind niet zo gelijk is als het andere en het ene kind een betere opvang krijgt dan het andere.

Minister, zulke situaties moeten we absoluut vermijden. Ik kijk naar u en ik kijk naar Kind en Gezin. Minister, ik denk dat u diegene bent die hiervoor verantwoordelijk moet zijn en die ervoor moet zorgen dat zulke situaties niet ontstaan. Er komt hier net een mailtje binnen: 'Jo Vandeurzen: Vlaanderen is een warme samenleving.' Minister, zulke situaties doen zulke beweringen geen goed. Ik zou zeggen: doe er iets aan.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik hou toch vast aan wat ik gezegd heb. Ik vind het niet correct. Het decreet wil een evenwicht vinden voor het ondernemen in de sector – en aan het ondernemen hebben we al veel miljoenen euro gegeven de laatste jaren om de ondernemers gelijke financieringsmogelijkheden te geven als de vroegere, erkende gesubsidieerde sector –, maar kiest er ook voor dat de overheid extra inzet op de toegang tot inkomensgerelateerde plaatsen. Het is de uitbater perfect toegelaten om een initiatief te nemen buiten de programmatie, in trap 1 met een vrij te bepalen tarief. Het is de logica van het systeem dat je de ouders duidelijk maakt of je in een vergund systeem zit voor vrije tariefbepaling of in een systeem waar voorrangregels voor bepaalde kwetsbare groepen moeten gelden en waar de overheid enorm veel geld in investeert zodat je de ouders een inkomensgerelateerd tarief kunt aanbieden. In die redenering is het zeer logisch dat je dat aan de ouders moet duidelijk maken. Er staat nergens in de regelgeving geschreven dat kinderen niet mogen samenspelen of dat er een voorkeursbehandeling moet zijn. Dat staat nergens in de regelgeving.

Als de suggestie is dat we een regel moeten maken die dat verbiedt, zijn we opnieuw regels aan het maken. We gaan ervan uit dat het toch de logica van het systeem is. Er is een ander tarief. De kwaliteitsnormen zijn identiek. We proberen het ook zo duidelijk te maken voor de ouders.

Er is zeker een vraag naar om in één vergunning de twee te mogen hebben. Er zijn zeker redenen om te onderzoeken of we dat soort initiatieven mogelijk kunnen maken. Maar we weten ook dat er mogelijk risico's aan verbonden zijn.

U presenteert het zo: schaf de twee vergunningen af, maak er één vergunning van met vrije plaatsen aan een tarief dat men zelf bepaalt, en een beperkt aantal plaatsen met een inkomensgerelateerd tarief. We weten – en dat zeg ik niet,

maar de mensen op het terrein die mee nadenken over de vraag of we dat kunnen flexibiliseren – dat dat voor de organisator ook de nodige discussie kan opleveren met de ouders. Waarom geldt er een vast tarief voor een bepaalde ouder en een inkomensgerelateerd tarief voor een andere ouder? Theoretisch is het mogelijk dat zij hetzelfde inkomen hebben.

Het is helemaal niet evident om de systemen op één plaats zomaar in elkaar te laten vloeien. Er zijn redenen om te kijken of er opportuniteiten zijn, er zijn ook redenen om voorzichtig te zijn. Daarom heeft Kind en Gezin gezegd dat er geen stelling a priori wordt ingenomen, maar dat zij met de sector overleggen en kijken of ze het kunnen uittesten. Het zou kunnen zijn dat een organisator daarvan zegt dat het enkel tot ruzies leidt tussen hem en kandidaat-ouders die hun kind willen brengen. Er zijn genoeg redenen om er zorgvuldig over na te denken.

Er mag veel worden gezegd over het decreet en de voorwaarden, het is ook op vraag van het parlement dat er al heel wat is ingezet op deregulering. Maar hier nu zeggen dat het een soort van pesterij is, omdat er twee vergunningen zijn, met twee verschillende financieringen van ouders en verschillende bijdragen van de overheid, daar ga ik niet in mee. Dat is vanuit de opbouw van het decreet de logische manier waarop de zaken zich moeten ontwikkelen.

Mevrouw Michèle Hostekint (sp-a): Daar wil ik toch nog eens op reageren. Ik ben geen deskundige in deze commissie, ik heb ook geen suggestie gedaan hoe u het moet oplossen, minister. Dat ga ik ook niet doen. Ik klaag wel aan dat deze situaties vandaag op het terrein bestaan. U zegt dat het de logica zelf is dat het niet nodig is dat er twee aparte ruimtes zijn, twee ingangen, apart materiaal, kinderen die niet met elkaar spelen. U vindt dat de logica zelf, blijkbaar is dat besef niet tot iedereen doorgedrongen. Niet iedereen is daarvan overtuigd. Het zijn wel de uitwassen op het terrein vandaag. Het is uw verantwoordelijkheid, minister, om ervoor te zorgen dat die situaties niet bestaan, dat men aan ouders en kinderen niet het gevoel geeft dat er twee soorten opvang moeten zijn, twee soorten ouders en twee soorten kinderen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de problematiek van het zelfstandig wonen voor jongeren uit de bijzondere jeugdzorg, uit de psychiatrie of ex-gedetineerden – 2897 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Mevrouw Martine Taelman (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, mensen met een instellingverleden, zoals jongeren uit de bijzondere jeugdzorg, mensen uit de psychiatrie en gevangenen lopen een verhoogd risico op dakloosheid. De afgelopen jaren hebben verschillende beleidsniveaus geprobeerd om daarop antwoorden te formuleren. In de sociale huursector bijvoorbeeld werden jongeren die een instelling verlaten, mensen uit de geestelijke gezondheidszorg en ex-gedetineerden opgenomen in de voorrangregels, zij het dat een sociale woningmaatschappij die voorrang kan weigeren indien reeds 5 procent van de versnelde toewijzingen is gebeurd aan mensen uit deze categorieën.

Op de private huurmarkt is er woningschaarste, dat is een open deur intrappen. Het maakt dat bij keuze uit verschillende kandidaten mensen met een instellingverleden en een laag inkomen niet gemakkelijk de voorkeur genieten. De huurwaarborg die het OCMW geeft, blijkt soms eerder stigmatiserend te werken

dan dat die zwakke huurders meer kansen biedt op een goede woning. De Vlaamse huurpremie geldt dan weer alleen maar voor mensen die al vier jaar of langer wachten op een sociale huurwoning. De uitstromers uit voorzieningen kunnen er geen beroep op doen.

In gevangnissen krijgen gedetineerden een breed aanbod aan diensten die de gedetineerde helpen zich voor te bereiden op een re-integratie op de arbeidsmarkt en in de maatschappij, maar wonen maakt daar blijkbaar geen deel van uit. Ambulante welzijnsvoorzieningen hebben blijkbaar ook onvoldoende mogelijkheden om mensen met een instellingverleden te begeleiden in de overgang van hun instellingleven naar het zelfstandig wonen. Blijkbaar slurpt het zoeken naar een geschikte woonst heel veel tijd op, waardoor er te weinig tijd overblijft voor die ondersteuning in de overgangsfase.

Er is dus duidelijk meer nood aan het afstemmen van beleidsinstrumenten van Wonen op deze specifieke groep en er is nood aan een goede begeleiding vanuit Welzijn bij de overgang van een leven in een voorziening naar het zelfstandig wonen, om dakloosheid te vermijden.

Minister, zult u voor de groep van instellingverlaters die het moeilijk hebben om een woning te vinden, overleg plegen met de minister van Wonen om na te gaan in welke mate de bestaande instrumenten aangepast kunnen worden aan de noden van deze groep? Welke bijkomende maatregelen moeten worden getroffen?

Bent u bereid om binnen de welzijns- en gezondheidszorginstellingen waaruit deze kwetsbare mensen uitstromen en de ambulante voorzieningen na te gaan hoe de begeleiding in de overgangsfase naar het zelfstandig wonen nog beter kan worden georganiseerd, om dakloosheid te voorkomen?

Minister, ik heb nog een derde vraag, die ik aan de minister van Wonen had gesteld. Ik heb de repliek gekregen uit die commissie dat die vraag daar onontvankelijk werd verklaard, maar dat er afgesproken zou zijn dat u het antwoord op die vraag zou geven. Welke inspanningen worden nu al gedaan om te voorkomen dat mensen die uitgestroomd zijn naar zelfstandig wonen maar zijn beland op die wachtlijst, waarover ik het had, van 5 procent prioritaire toewijzingen, dakloos worden?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Mevrouw Freya Van den Bossche (sp-a): Ik sluit me graag aan omdat het om een bijzonder nijpend probleem gaat. We hebben in de hoorzitting met jongeren uit de jeugdzorg gehoord dat zij vaak het gevoel hebben dat wanneer ze aan hun leven moeten beginnen, ze er een beetje alleen voor staan, dat er weinig begeleiding is bij de overgang. Nochtans weten we allemaal, of het nu gaat om jongeren die uit een instelling komen, om mensen die misschien een tijdlang zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis of om ex-gedetineerden, dat huisvesting een cruciale basis geeft aan mensen om de draad van hun leven weer op te pikken of die voor het eerst pas echt fatsoenlijk op te pikken. Dat is een haven vanwaaruit men andere zaken kan aanpakken, zijn leven op orde kan krijgen. De Housing First-initiatieven tonen ook aan dat voormalig daklozen er beter in slagen om eventuele andere problemen op te lossen wanneer ze eerst een woning hebben.

Ik heb een heel concrete vraag. Ik herinner me dat door de vorige regering het initiatief is genomen om versneld een instroom te organiseren naar sociale woningen voor jongeren die uit de bijzondere jeugdhulp komen, ex-gedetineerden en mensen met een psychiatrisch verleden. Mijn vraag is hoe de begeleiding van die mensen verloopt. Ik herinner me dat er op dat moment een grote bezorgdheid was bij de huisvestingsmaatschappijen. Er was een beetje drempelvrees om daaraan mee te werken. U hebt de sector gerustgesteld door te beklemtonen dat in de

juiste begeleiding zou worden voorzien en dat mensen die nog niet of lang niet zelfstandig hebben gewoond, er toch in zouden kunnen slagen op een manier die ook prettig samenleven met andere bewoners betekent. Op welke manier organiseert u dat nu concreet? Wat zijn uw ervaringen daarmee?

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik wil nog een toevoeging doen. In het verleden is er al vanuit verschillende hoeken de bekommernis geuit over de toegang tot betaalbaar wonen voor jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg en voor mensen die uitstromen uit een psychiatrische zorg, bijvoorbeeld beschut wonen, en de problemen die ze ondervinden om in te stromen in de sociale huisvesting. Mevrouw Van den Bossche zal zich herinneren dat ik haar de vorige legislatuur, toen zij de bevoegdheid had over wonen, tot vervelens toe daarover vragen heb gesteld. Er is ter zake een initiatief gekomen, namelijk de mogelijkheid van versnelde toewijzing die bestaat vanaf 1 januari 2014. Het is nog niet aangehaald dat dat is eventueel onder voorwaarde van een begeleidingsovereenkomst. U hebt er ook naar verwezen. Dat is natuurlijk elementair. Er is de toegang maar ook de begeleiding. Wie betrokken is bij de zorg voor mensen met een psychiatrische problematiek of de jeugdzorg, weet dat daar heel veel mee staat of valt. Dat hebben we ook gehoord van de mensen van Cachet bij de hoorzittingen over integrale jeugdhulp, naar aanleiding van de evaluatie integrale jeugdhulp. Je bent maar 17 jaar, je stroomt uit, dan is dat dak boven je hoofd belangrijk, maar dat is echt niet alles. Die begeleiding is ontzettend belangrijk.

Ik heb recent vragen gesteld aan minister Homans met betrekking tot cijfers en een evaluatie van die versnelde toewijzing. Het is van belang dat we enig zicht krijgen op hoeveel die gebruikt wordt door de sociale huisvestingsmaatschappijen, of dat gebeurt onder de voorwaarde van begeleiding en wie die begeleiding levert. Ik denk dat er op het terrein heel wat goede initiatieven bestaan waarbij onder meer door samenwerkingen tussen de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) en voorzieningen voor beschut wonen, goede begeleiding wordt gegeven. Het is belangrijk dat we die verder over Vlaanderen kunnen uitrollen en dat die meer bekend worden om die versnelde toewijzing meer kans op slagen te geven. Minister, vandaar mijn vraag om daar verder met uw collega bevoegd voor wonen, werk van te maken zodat die nodige begeleiding voorhanden is.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, uit onderzoek blijkt dat instellingsverlaters inderdaad een verhoogd risico op thuisloosheid hebben. Dat werd nog bevestigd in een onderzoek rond de nulmeting inzake dak- en thuisloosheid, dat we vorige legislatuur hebben laten uitvoeren. Daaruit blijkt dat naast het hoge aantal uithuisplaatsingen op de private huurmarkt, heel wat gebruikers van de opvangstructuren voor daklozen of binnen de winteropvang een instellingsverleden kennen.

De problematiek van jongvolwassenen is er bij uitstek een die een doorgedreven intersectorale aanpak vergt. Die integrale aanpak start reeds voor de afstemming op de grens van de overgang van de minder- naar de meerderjarigheid. Via versterkte samenwerkingsverbanden tussen alle mogelijke betrokken voorzieningen binnen en buiten het beleidsdomein, willen we ervoor zorgen dat het risico op thuisloosheid voor personen die uit instellingen, zowel jeugdhulpvoorzieningen, detentiecontext als psychiatrische ziekenhuizen, stromen, wordt beperkt. Enerzijds willen we ondersteuningsmaatregelen om de nazorgtrajecten van kwetsbare mensen die een instelling verlaten, te versterken. Anderzijds zetten we tevens, ter ondersteuning, in op een verbeterde monitoring. Deze monitoringsgegevens moeten de basis vormen om de samenwerking tussen de betrokken voorzieningen te optimaliseren.

Het is evident dat we indien we dit zo vroeg als mogelijk wensen aan te pakken, we allereerst inzoomen op een aantal acties binnen de jeugdhulp. Het actieplan

jeugdhulp dat op 6 februari 2015 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, trekt een aantal lijnen die de zorg voor kwetsbare jongvolwassenen moeten optimaliseren. Ten eerste willen we de samenwerking tussen de jeugdhulp en de volwassenenhulpverlening versterken en investeren in een zorgzame en op hulpcontinuïteit gerichte overgang tussen beide. We beogen zorgtrajecten waarbij tijdig aandacht gaat naar zelfstandigheidstraining en het uitbouwen van sociale en ondersteunende netwerken en contexten, zodat jongeren maximaal voorbereid zijn op en klaar zijn voor het zelfstandig wonen. We maken uitdrukkelijk de keuze om te werken aan netwerken rond de jongeren, netwerken die ondersteunend aanwezig zijn, maar die eveneens ingaan tegen het sociaal isolement waar veel jongeren uit de hulpverlening mee geconfronteerd worden. We verwachten van het jeugdhulpaanbod dat ook gewerkt wordt aan acceptatie van een gemotiveerdheid voor de vrijwillige volwassenenhulpverlening.

Deze actie heeft als ondubbelzinnige finaliteit voorkomen dat jongeren zich bij hun meerderjarigheid aan de hulpverlening onttrekken en ervoor te zorgen dat de begeleiding en ondersteuning ook na het bereiken van de meerderjarigheid voortgezet wordt.

Om de hulpverlening op casusniveau kans op te slagen te geven, moet aan een aantal randvoorwaarden inzake financiën, huisvesting enzovoort voldaan zijn. Daarom formuleert het actieplan met betrekking tot deze doelgroep een tweede doelstelling. Het plan schuift een duidelijke ambitie naar voren om knelpunten die een coherent beleid belemmeren weg te werken, zoals school- en studietoelages, huursubsidies en sociale verhuur.

De vzw Cachet heeft onlangs een rapport aangereikt dat deze knelpunten heel concreet en vanuit de praktijk benoemt. Momenteel wordt in de schoot van de gemengde stuurgroep die bestaat uit een intersectorale afvaardiging van werkveld en overheid en die als opdracht heeft de uitvoering van de integrale jeugdhulp en de realisatie van het actieplan mee te coördineren, een plan van aanpak uitgewerkt door de verschillende betrokken sectoren: Algemeen Welzijnswerk, Jongerenwelzijn en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

We kunnen ook verwijzen naar het project 'ACCELERATE TO INDEPENDANCE: After Care Garantie'. Geïnspireerd op een Iers model lanceerde het Agentschap Jongerenwelzijn het idee om een Europees project uit te werken opdat we een methodiek zouden kunnen ontwikkelen om jongeren optimaal te ondersteunen bij het uitstromen van een voorziening naar een onafhankelijk bestaan. Aangezien deze problematiek uiteraard niet enkel een Belgisch probleem is, vonden we snel een aantal Europese partners en organisaties om dit project vorm te geven. Deze partners behoren ook allemaal tot het European Youth Care Platform, ook geïnitieerd vanuit het Agentschap Jongerenwelzijn in samenwerking met het Kenniscentrum Sociaal Europa.

De finaliteit van het project is te komen tot een instrument, 'After Care Garantie' in Youth Care via Personal Budget. Het basisidee is dat de jongvolwassene samen met zijn/haar begeleider in de voorziening nagaat welke zijn/haar concrete behoeftes en noden zijn bij uitstroom uit de voorziening en die opneemt in een persoonlijk plan waaraan een virtueel budget is gekoppeld. Er is sprake van een virtueel budget want er wordt geen cash aan de jongere toegerekend. Het persoonlijk plan vertaalt zich heel concreet in het toekennen van diensten zoals huisvesting, opleiding, werk, zorg enzovoort.

De begeleider zou de jongere ook heel concreet ondersteunen bij de uitvoering van het plan door het effectief samenbrengen van de nodige professionals in functie van de concrete noden.

De voorbije jaren zijn er zowel lokaal als regionaal vanuit organisaties en overheden heel wat concrete initiatieven/projecten gerealiseerd om jongvolwassenen

te ondersteunen bij de uitstroom van de jeugdhulp naar een volwassen bestaan. Ik geef een kort overzicht van een aantal zeer concrete initiatieven.

Het Agentschap Jongerenwelzijn besteedde een van zijn jaarlijkse edities van de Prijs Jeugdzorg aan de thematiek van jongvolwassenen. Het project 'Samen Werken Verbindt' won die editie. Het introduceert een vorm van duobegeleiding van jeugdhulp en volwassenhulp via onder andere CAW en OCMW. Daarnaast zijn ook krachtgerichte methodieken heel bruikbaar om ervoor te zorgen dat jongeren maximaal hun eigen weg kunnen gaan. Methodieken als de Eigen Kracht-conferenties, Persoonlijke Toekomstplanning of Familienetwerkberaad zijn daar voorbeelden van. Deze methodieken zijn intussen beter gekend. Her en der hebben ze al een plek verworven in het aanbod van voorzieningen. We willen het gebruik ervan verder inburgeren door een werkkader voor het inzetten van krachtgerichte methodieken uit te werken. Verder zijn er ook initiatieven zoals Youth At Risk, waarbij jongeren worden begeleid in hun zoektocht naar bijvoorbeeld werk en een geschikte huisvesting.

In 2015 zullen we vanuit het departement op papier en digitaal de brochure 'Op weg naar meerderjarigheid' verspreiden. Die brochure staat vol met goede praktijken, tools en ideeën om jongeren op het scharnier van minder- naar meerderjarigheid te versterken met het oog op uitstroom en het op eigen benen staan.

Ook binnen de regelgeving voor minderjarigen met een handicap werden een aantal wijzigingen doorgevoerd voor de kwetsbare groep van jongvolwassenen. Dikwijls vinden zij moeilijk aansluiting bij de volwassenenzorg. We moeten ook hier vermijden dat er breuken komen. Door de aanpassingen wordt expliciet reglementair verankerd dat personen vanwege zware zorgbehoefte of schoolloopbaan tot 25 jaar in de minderjarigenvoorziening kunnen worden opgenomen en wordt het mogelijk gemaakt dat zij indien nodig, vanwege zware gedragsstoornissen, al vanaf 16 jaar worden opgenomen in een meerderjarigenvoorziening.

Ten slotte kunnen jongeren die de voorziening verlaten hebben, daar tot hun 25 jaar weer terecht voor laagfrequente mobiele begeleiding die hen moet steunen in het zelfstandig functioneren en die moet zorgen voor een warme overdracht naar andere welzijnsdiensten.

Vlaanderen zet stelselmatig en prioritair in op de uitbreiding van het aanbod voor jongeren en jongvolwassenen met een beperking. Naast de uitbreiding zijn ook initiatieven die de continuïteit van minderjarigen naar volwassenhulp stimuleren van belang. Zo zal met de persoonsvolgende financiering de groep jongvolwassenen tot 25 jaar prioriteit krijgen in de gefaseerde uitrol van het basisondersteuningsbudget. De groep komt ook vooraan in beeld bij de prioritering voor wie gebruik wil maken van een zorgaanbod bij een gespecialiseerde zorgaanbieder.

Ook voor de re-integratie van jongvolwassenen na detentie moeten we bijzondere aandacht hebben. In het strategische plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden 2015-2020, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 juli 2015 en aan het parlement voorgelegd, wordt expliciet een doelstelling opgenomen om de knelpunten op het vlak van sociale administratie en huisvesting weg te werken.

Tijdens de detentie verliest een groot deel van de gedetineerden zijn woning. Het vinden van een nieuwe verblijfplaats vanuit de gevangenis is absoluut niet evident. Daarom is het vaak moeilijk om de resocialisatie van gedetineerden goed voor te bereiden. Om dit probleem aan te pakken willen we de belangrijkste knelpunten op het vlak van sociale zekerheid van gedetineerden identificeren in een dossier. Dit doen we in samenwerking met medewerkers van het terrein en experts van de academische wereld. Er is immers al grondig onderzoek op dit gebied uitgevoerd. Met dit dossier als basis gaan we op zoek naar gepaste oplossingen met de relevante partners op verschillende beleidsniveaus.

Tegelijkertijd is het ook belangrijk om de samenwerking tussen de belangrijkste actoren op lokaal niveau te verbeteren. Met dit als doel richten we, na afstemming met de lokale beleidsteams, een werkgroep resocialisatie op in enkele gevangenissen samen met de relevante partners. Minimaal brengen we het OCMW, huisvestingsorganisaties en de relevante actoren van de gevangenis samen aan tafel.

Ten slotte organiseren we in aanloop naar de volgende legislatuur een studiedag waarop de resultaten van wat ik eerder heb gezegd, zullen worden gepresenteerd.

Mevrouw Taelman, u verwijst in uw vraag naar het voorkomen van thuisloosheid bij jonge mensen met een ernstige psychiatrische problematiek. Ook ter zake kunnen we verwijzen naar de volgende initiatieven. In Antwerpen is er SSeGA (Samenwerkingsverband Sociale huisvestingsmaatschappijen En Geestelijke gezondheidszorg Antwerpen), een project dat in het kader van de projecten Wonen-Welzijn is opgestart. Dit unieke project is een samenwerkingsproject tussen enerzijds de Antwerpse huisvestingsmaatschappijen Woonhaven, De Ideale Woning en ABC en anderzijds het initiatief voor beschut wonen De Vliering, het Psychiatrisch Centrum Sint-Amedeus in Mortsel en het Psychiatrisch Centrum Broeders Alexianen te Boechout. De diverse partners hebben de handen in elkaar geslagen, omdat ze merkten dat in heel wat van de sociale woningen mensen met ernstige psychische problemen wonen. Voorzieningen van de geestelijke gezondheidszorg bereiken die bewoners niet of nauwelijks. Soms zorgt dat voor overlast en zelfs ernstige problemen met de burens.

Het project in Antwerpen richt zich tot volwassenen met een ernstige, langdurige en complexe psychiatrische problematiek die gehuisvest zijn bij een van de bovenstaande huisvestingsmaatschappijen. Het project omvat het volledige grondgebied van de stad Antwerpen met zijn acht districten en gemeenten van Aartselaar tot Wommelgem en Berendrecht. De woonmaatschappijen zijn experts in de materie inzake huisvesting, hebben vaak een niet te missen kennis van het terrein en kunnen optreden als vertrouwenspersoon of bemiddelaar van de buurt. De ggz kan haar kennis over psychopathologie, rehabilitatiemethodieken en ggz-voorzieningen ter beschikking stellen. Behalve het verbeteren van de doorstroom en een afname van het psychisch lijden heeft dit project ook tot doel om de overlast bij de burens en het onzichtbaar zijn van de cliënt zelf te voorkomen, en om de uithuiszettingen van bewoners te voorkomen, evenals een gedwongen opname omdat de problemen al te ver zijn geëscaleerd. Het project was een van de Wonen-Welzijn-projecten die we zullen voortzetten. Momenteel bekijken we in overleg met de initiatiefnemers hoe groot het budget voor de verdere continuering zal zijn.

In de huidige hervormingen van de ggz voor volwassenen in het kader van artikel 107 en van de ggz voor kinderen en jongeren gaat er veel aandacht naar herstel en sociale inclusie, en indien nodig naar specifieke woonvormen, indien het thuismilieu of het thuisvervangende milieu niet voldoet. Ook met het project Vroege Detectie en Interventie bij Psychiatrische Stoornissen (VDIP) worden vooral bij jongvolwassenen ernstige psychiatrische stoornissen tijdig gedetecteerd, zodat wordt voorkomen dat die aandoeningen de jongvolwassene in die mate in zijn functioneren zouden beperken. Dit project wordt vanaf 2016 verankerd binnen de enveloppen van de centra voor geestelijke gezondheidszorg.

Ten slotte hebben we recent een oproep gelanceerd voor woonzorgproeftuinen voor mensen met langdurige psychiatrische problematieken, waarbij de autonomie en de inzet en betrokkenheid van de patiënt en zijn omgeving worden gemaximaliseerd. Zo wordt vermeden dat die mensen ofwel in een setting terecht komen die niet op hun maat is, bijvoorbeeld psychiatrische verzorgingshuizen (PVT's), ofwel alleen blijven wonen, waarbij ze onvoldoende kunnen worden begeleid, met eventuele overlast tot gevolg. We voorzien voor de projecten in een regelluw kader binnen de geestelijke gezondheidszorg. Ik heb aan

collega Homans gevraagd of zij ook in de nodige regelluwte kan voorzien in het kader van de toewijzing van sociale woningen.

Om een te abrupte overgang te vermijden van voorzieningen naar zelfstandig wonen kunnen we, uiteraard samen met mijn collega bevoegd voor het wonen, ook verwijzen naar de realisaties die het gevolg zijn van de proefprojecten Wonen-Welzijn, die ik nog met mevrouw Van den Bossche heb opgezet. Het project in Antwerpen was een van die projecten. Naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie in 2013 werd het instrument van de versnelde toewijzing, via artikel 24, paragraaf 2, van het kaderbesluit Sociale Huur, voor een sociale huurwoning uitgebreid tot andere doelgroepen dan die van de daklozen, met name tot ex-psychiatrische patiënten en jongeren uit de bijzondere jeugdbijstand. Om te vermijden dat de persoon zich niet kan handhaven in zijn nieuwe woonomgeving, kan er worden voorzien in begeleiding door een zorg- of welzijnsactor. Die koppeling tussen huur- en begeleidingsovereenkomst is ook aanwezig als een gemeente zelf inspeelt op de vraag door een toewijzingsreglement, volgens artikel 28 van het kaderbesluit, op te stellen waarbij een aantal sociale woningen kunnen worden toegewezen aan personen die een voorziening hebben verlaten. Ook die projecten Wonen-Welzijn zullen we continueren.

Wat de sociale huisvesting betreft, is de toegang reeds verbreed voor de kwetsbare doelgroepen. Naast de versnelde toewijzing wegens bijzondere omstandigheden van sociale aard of via een welzijnsactor is er ook nog de mogelijkheid van een gemeentelijk toewijzingsreglement voor een doelgroep, of een verhuring buiten stelsel aan een welzijnsactor voor een bijzondere doelgroep waaraan niet rechtstreeks kan worden verhuurd, of in het kader van crisisopvang of in het kader van leegstand. Er is dus al een gegarandeerd contingent aan woningen dat jaarlijks ofwel op structurele basis ofwel in geval van crisis kan worden ingezet. Om de in- en doorstroming van kwetsbare doelgroepen met beperkte woonvaardigheden in de sociale huisvesting te verbeteren, werd de afgelopen jaren geëxperimenteerd met het concept van het proefwonen. In dat concept krijgt de doelgroep de kans om onmiddellijk zelfstandig te wonen in de sociale huisvesting en daar de nodige woonvaardigheden aan te leren, via de ondersteuning en begeleiding van de welzijnsprojectpartner. Het betreft personen die aangeven zelfstandig te willen wonen en daartoe in staat te zijn na een periode van doorgedreven woonbegeleiding. Als het proefwoontraject slaagt, kan de proefwoner blijven wonen in de sociale woning of wordt er voorzien in een sociale woning waarin de proefwoner zelfstandig kan wonen. Als een traject mislukt, wordt voorzien in een vangnetsysteem door de welzijns- of gezondheidsvoorzieningen die als partner in het concept instappen. Proefwonen kan worden gerealiseerd op basis van een gemeentelijk toewijzingsreglement.

Ik moet nog wijzen op het belang van een goede registratie. Om na te gaan of de gekozen beleidsmaatregelen daadwerkelijk de doelstellingen realiseren waarvoor ze zijn bedoeld, is het belangrijk in te zetten op het verzamelen van goed cijfermateriaal. In de beleidsnota wordt de focus gelegd op het voorkomen van dak- en thuisloosheid bij instellingsverlaters en bij mensen die dreigen uit hun huis te worden gezet. Daarvoor willen we in kaart brengen hoe aan de nazorg binnen de diverse instellingen vorm wordt gegeven. In de betrokken sectoren, dus de gevangnissen, de residentiële voorzieningen voor jongerenwelzijn en de psychiatrische ziekenhuizen, wordt al heel wat geregistreerd. Het is de bedoeling om de gegevens die reeds worden geregistreerd, maximaal te ontsluiten.

Het departement voert momenteel gesprekken met de verschillende agentschappen, Jongerenwelzijn, het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH), Zorg en Gezondheid en de Vlaamse beleidscoördinatoren in de gevangnissen, om een zicht te krijgen op de beschikbare cijfers in de verschillende sectoren.

Daarnaast vermeldt het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding dat de Vlaamse Regering inzet op kwalitatieve huisvesting én dak- en thuisloosheid voorkomt en bestrijdt. Ze voorziet daarvoor in de ontwikkeling van een globale strategie. De thematiek die in deze vraag wordt voorgelegd, zal daarin uiteraard ook aan bod komen. Daarover wordt uiteraard overleg gepleegd met collega Homans, bevoegd voor het wonen.

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Mevrouw Martine Taelman (Open Vld): Minister, bedankt voor uw uitgebreide antwoord. Ik zal het nog eens rustig doorlezen. De lijst van initiatieven die u vermeldt, is indrukwekkend, maar het is toch belangrijk om niet in allerlei projecten te blijven steken, waardoor men op den duur door de bomen het bos niet meer ziet. Ik ben wel blij om toch al op een aantal punten gehoord te hebben dat projecten zullen worden verankerd, wat belangrijk is om perspectief te bieden.

U legt terecht ook de nadruk op begeleiding, maar collega Van den Bossche wees daarnet al op het cruciale belang van Wonen. Op dat vlak blijf ik toch wat op mijn honger zitten. Mevrouw Van den Bossche verwees naar de projecten van Housing First, die in andere Europese landen worden gebruikt. Daarom had ik deze vraag ook aan uw collega bevoegd voor het wonen gesteld. U zei een paar keer dat u aan collega Homans de vraag naar regelluwte gesteld hebt, maar ik heb daar geen vervolg op gehoord. Ik neem aan dat u nog geen antwoord gehad hebt. Misschien moet ik nog eens een poging doen om deze vraag toch aan minister Homans gesteld te krijgen. Voor mij is de conclusie: wordt vervolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitbreiding van gemeenschapsinstellingen – 2913 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Peter Persyn

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, de nood aan voldoende opvangplaatsen voor jongeren die daar nood aan hebben, kwam in de commissie Welzijn al vaak ter sprake. Het gaat dan bijvoorbeeld om jongeren die een als misdrijf omschreven feit (MOF) hebben gepleegd of die in een verontrustende opvoedingssituatie verkeren. De gemeenschapsinstellingen worden geconfronteerd met een hoge instroom en kampen geregeld met acuut plaatsgebrek. Zo is er een erg hoge bezettingsgraad in deze instellingen en kon aan een aantal aanmeldingen al geen gunstig gevolg gegeven worden.

De capaciteitsuitbreidingen van de laatste jaren kunnen het tekort aan opvangplaatsen blijkbaar niet altijd voldoende invullen. Zo lazen we de afgelopen maanden enkele keren dat meisjes noodgedwongen in een politiecel moesten overnachten omdat er geen plaats was in een gemeenschapsinstelling.

Minister, in uw beleidsnota 2014-2019 kondigde u aan werk te willen maken van de uitbreiding van de gesloten opvang in Vlaanderen en daarvoor te werken met een meerjarenplan. Op de ministerraad van de Vlaamse Regering van 26 juni legde u een nota voor met een voorstel voor infrastructurele aanpassingen aan onder andere de instelling De Grubbe en de uitbouw van een meisjescampus in gemeenschapsinstelling De Kempen. Met die aanpassingen wenst u tegemoet te komen aan de noodzaak om in passende en volwaardige faciliteiten en infrastructuur op maat van het doelpubliek te voorzien.

In april 2015 kondigde u ook aan dat 37 nieuwe plaatsen zouden worden gerealiseerd in de gemeenschapsinstellingen. Met de nieuwe campus in Wingene van gemeenschapsinstelling De Zande, die geopend werd op 1 juli, was het ook de bedoeling om op termijn plaats te bieden aan in totaal 36 jongens in een gesloten regime, waarvan 18 nieuwe plaatsen.

Op 18 augustus kondigde u de uitbreiding aan van in totaal negen extra opvangplaatsen voor meisjes in de campus Ruislede. De opening is voorzien voor 15 oktober. Een deel van de geplande capaciteitsuitbreiding voor jongens wordt versneld en tijdelijk ingezet voor meisjes. U had eerder al eens gezegd dat u dat overwoog. Het gaat om een nieuwe herstelgerichte time-outleefgroep, die bestemd is voor meisjes bij wie de begeleiding in een andere voorziening moeilijk loopt. Met die uitbreiding wilt u snel gevolg geven aan de verhoogde maatschappelijke druk tot opname van meisjes die kampen met een complexe problematiek.

In antwoord op een actuele vraag op 30 juni over het plaatsgebrek in gemeenschapsinstellingen gaf u aan in gesprek te willen gaan met de magistraten over de maximale mogelijkheden om de gemeenschapsinstellingen in Vlaanderen te benutten. Daarnaast gaf u ook aan te willen bekijken welke mogelijkheden het private aanbod kan leveren. In Nederland heeft men daar bijvoorbeeld al ervaring mee.

In oktober opent een leefgroep voor meisjes in gemeenschapsinstelling De Zande. Het betreft een tijdelijke en versnelde inzet van de capaciteit die eerder was voorzien voor jongens. Is daarvoor een bijkomende infrastructurele aanpassing nodig? Zult u op basis van de huidige analyse van de noden en uw gesprekken met onder meer de magistraten nog andere aanpassingen doen aan het voorziene uitbreidingsbeleid?

De recent aangekondigde uitbreiding voor meisjes betreft een time-outgroep voor meisjes voor wie de begeleiding in een andere voorziening moeilijk loopt. In de nota van 26 juni 2015 wordt uitbreiding voor meisjes gepland, maar die wordt niet gespecificeerd. Is het de bedoeling dat de invulling definitief als time-outgroep gebeurt?

In de campus Ruislede waren initieel geen plaatsen voor meisjes gepland. Nu komt er wel een nieuwe groep voor negen meisjes. Is het de bedoeling die plaatsen voor meisjes ook op termijn in Ruislede te behouden of zullen die nadien elders worden ondergebracht?

In uw antwoord op de actuele vraag van 30 juni stelde u dat u wilde bekijken in hoeverre in de private voorzieningen ook mogelijkheden kunnen worden geboden voor gesloten opvang. Is hierover al overleg geweest met de private voorzieningen en met de jeugdrechtbanken? Indien ja, wat was het resultaat? Indien nee, zal dit op korte termijn gebeuren? Welke randvoorwaarden zijn er eventueel nodig om dit te kunnen realiseren?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het klopt dat we op de campus Ruislede een leefgroep openen voor negen meisjes, waarmee we tegemoetkomen aan de vraag van de jeugdmagistratuur, en sneller extra capaciteit plannen voor meisjes die wegens hun vluchtgedrag nood hebben aan een gesloten setting. Hiervoor zijn geen infrastructurele werken nodig, maar er wordt wel een grondige opfrissing van deze leefgroep gepland.

Op basis van de huidige analyse van de noden hebben we deze verschuiving van de capaciteit jongens naar meisjes gemaakt. Andere aanpassingen plannen we op dit ogenblik niet.

Midden 2016, wanneer de infrastructuurwerken in Beernem zijn voltooid en er twee bijkomende leefgroepen met een extra capaciteit voor achttien meisjes kunnen worden geopend, verhuist de time-outleefgroep van negen meisjes van Ruiselede naar Beernem. Zo behouden we de time-outleefgroep en plannen we naast de time-outleefgroep in campus De Markt te Mol voor de regio Oost een time-outleefgroep in de campus Beernem voor de regio West en realiseren we een regionale spreiding.

De time-outleefgroepen zijn gericht op jongeren voor wie het hulpverlenings-traject dreigt te stranden, omdat zij hun voorziening ontvluchten of door hun gedrag tegen de grenzen van de draagkracht van de voorziening botsen. Door specifiek structurerend en herstelgericht te werken wordt een breuk in het hulpverleningstraject vermeden. Naast de time-outleefgroep in Beernem wordt er nog in een leefgroep van negen meisjes met reguliere capaciteit voorzien. Er werd nog niet beslist of dit over een open dan wel gesloten capaciteit gaat.

Begin juli vond er overleg plaats met de private voorzieningen en de magistratuur om, uitgaande van het concept van de proeftuinen en naar analogie met de trajecten in de gemeenschapsinstellingen, een sterk structurerend aanbod met verhoogd toezicht te ontwikkelen voor jongeren die hieraan behoefte hebben. Het betreft jongeren die zich stelselmatig aan de hulpverlening onttrekken. Dat overleg zal in de komende maanden worden voortgezet. We wachten nu op de visie die de private voorzieningen zelf voorleggen op deze vraag, nadien vatten we de gesprekken met de jeugdmagistratuur opnieuw aan. Ook met de vakbonden werd er overleg gepleegd.

Met het oog op het versterken van het gecombineerd aanbod voor adolescente meisjes met complexe problemen, loopt er sinds 1 september 2014 reeds een overeenkomst tussen Jongerenwelzijn enerzijds en Emmaüs en ZNA Universitaire Kinder- en Jeugdpsychiatrie (UKJA) anderzijds, voor de behandeling van meisjes tussen 12 en 18 jaar met ernstige problemen in het regelen van gedrag en emoties, met mogelijks een dreigende persoonlijkheidsstoornis type borderline.

Het project met Emmaüs en UKJA voorziet in een behandeling van maximaal 23 meisjes. Daarnaast trekken we in het uitbreidingsbeleid 2015 binnen het actieplan jeugdhulp 2 miljoen euro uit voor jongeren met een complexe problematiek en 800.000 euro voor uitstroomtrajecten.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Daarmee is heel duidelijk hoe het verdere uitbreidingsplan zal worden uitgevoerd. Ik ben tevreden dat u al gesprekken hebt gevoerd met private voorzieningen voor de organisatie van een sterk structurerend aanbod in de private voorzieningen. Ik ben benieuwd om in de volgende periode te horen hoe dit verder zal lopen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.